

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
mali oglaš po 150
in 2D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon števil. 50, upravnštva števil. 325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana števil. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za čem gre naša borba.

Naši deželni zbori so ostali našemu ljudstvu v najboljšem spominu. Bili so mu močna opora proti zapostavljanju centralne vlade, ki za naše pokrajine ni imela pravega razumevanja. Ljudstvo si je hotelo zaradi tega samo pomagati in je bilo trdno odločeno, da razvije vse svoje sile ravno v svojih deželnih zborih. Pričakovano je od njih gospodarskega in kulturnega napredka, pa tudi močne obrambe svojih nacionalnih pravic. To so bili tudi glavni nagibi, da je slovensko ljudstvo, zlasti na Kranjskem, razvilo tako žilavo vnetje, da se uveljavi v kranjskem deželnem zboru ljudska večina in da pride res ljudstvo do popolne besede. Dokler se to ni zgodilo, so deželni zbori le hirali in niso mogli razviti prave delavnosti. Ko pa je slovensko ljudstvo organizirano v Slovenski ljudski stranki v drznem naskoku strmoglavilo liberalno buržazijo v kranjskem deželnem zboru in si samo priborilo večino, je započela zlata epoha kranjskega deželnega zbora. Na vseh poljih javnega gospodarstva so se razgibale tvorne sile ljudstva in povsod se je opazilo, kako se pod spretnim vodstvom večine Slovenske ljudske stranke ustvarjajo silne gospodarske in kulturne vrednote slovenskemu ljudstvu. Delo, ki ga je ustvarila večina v kranjskem deželnem zboru je tako ogromno, da ga ne morejo sedaj niti najzagrizenejši nasprotniki Slovenske ljudske stranke utajiti, marveč ga morajo, četudi neradi in proti svoji volji, priznavati, hvaliti in blagoslovljati. Ljudstvu je bila tedaj dana prilika, da v obilni meri odloča samo o svojih zadevah in si daje samo sebi postavne v svojih domačih stvarih. In ljudstvo je tudi pokazalo, kaj premore s svojo inteligenco in svojo organizacijo. Ta doba bo ostala zapisana za vedno z zlatimi črkami v zgodovini slovenskega ljudstva.

To blagoslovljeno delo našega deželnega zbora so prekinili vojni dogodki in dogodki po vojski. Smrtni udarec mu je pa zadala centralistična ustava, za katero so se v prvi vrsti pehali naši slovenski nasprotniki. Ni enega pametnega razloga, ki bi ga mogli navesti v opravičilo svojega herostratskega dejanja. Pač en razlog je, bili so se ljudstva, ki je bilo v ogromni večini proti njim, če jim je tudi trenutno v dobi volivnih borb v ustavotvorno skupščino poverilo začasno večino. Takrat je slovensko ljudstvo v svojem usodnem trenutku pač napravilo veliko politično napako. Ne rečemo, da ljudstvo ni bilo dovoljno po vodilnih močeh Slovenske ljudske stranke o dalekosežnosti volitev za ustavotvorno skupščino poučeno. Tedaj so pač na razpoloženje ljudstva v precejšnji meri vplivali vojni in povojni revolucionarni momenti. To so bili psihični razlogi, da slovensko ljudstvo ni z vso jasnostjo presojalo dalekosežnosti svoje odločitve pri volitvah za ustavotvorno skupščino. Tedanja politična napaka je imela za politični položaj Slovencev v vseh pogledih najusodnejše posledice. Vidovdanska ustava je za trenutek uničila več kot polstoleten ideal slovenstva. V novem državnem življenju Slovenci kot taki niso več prišli do homogenega narodnega življenja. Vkljeni so bili v ozke kletke oblasti in podrejeni kot posamezniki in kot narod parlamentarni večini v centralističnem parlamentu. To je bil sad politične odločitve Slovencev pri volitvah za ustavotvorno skupščino.

Sedaj stojimo sredi volivnega boja za takozvane oblastne skupščine, ki naj bodo prvi začetek vzpostavitve naših nekdanjih deželnih zborov. To je naša trdna volja in neodoljiva zahteva. Ne bomo razpravljali o kompetencah oblasti in oblastnih skupščin, to je za nas zaenkrat drugotnega pomena. Prvo in glavno v teh volitvah je za nas, da se pokaže trdna volja in neodoljiva zahteva slovenstva, da hoče v tej državi živeti svoje individualno nacionalno politično življenje, ki bo imelo svoj zunanji izraz v svojem parlamentu. To je bistvo našega boja, ki ga bomo bili pri sedanjih volitvah za oblastne skupščine. Zato so nam te volitve najvažnejše za volitvami v ustavotvorno skupščino. Važnejše so za nas te volitve, kakor so bile volitve l. 1923. in l. 1925. za Narodno skupščino. Slovensko ljudstvo je že dovolj občutilo na svojem narodnem življenju posledice svoje politične odločitve na volitvah za ustavotvorno skupščino. Vse, kar je sledilo po teh volitvah, je naše ljudstvo streznilo, ga ozdravilo in mu dalo zopet bistrejši politični pogled. Zato se prav nič ne bojimo, da ne bi naše ljudstvo sedanjih volitev v vsej dalekosežnosti ocenilo in preso-

dilo in po tej svoji razsodbi tudi uravnalo svoje politično odločitev na dan volitev. Ne bo se dalo begati od nasprotnikov, ki bodo prihajali mednje z budalostmi, kakor jih bremo v zadnji »Domovini« ali pa lažmi, kakor jih razširja politično glasilu g. Pucija. Slovensko ljudstvo si bo pri teh volitvah gazilo pot brez ozira na levo in desno, pot do svojega političnega ideala. Ne bo se dalo zopet begati in varati, kakor se je to dogodilo leta 1920. Dobro se zaveda, da mora pri teh volitvah zmagati, in sicer iz tega prostega razloga, ker si mora po zakonu določene nove zbore tako urediti, kakor bo prišlo njegovim

potrebam in njegovemu političnemu idealu. Ravno iz tega razloga so za slovenski narod te volitve važne, tako važne, da jih stavimo takoj za volitve v ustavotvorno skupščino. Zato bo pa ljudstvo tudi v volivnem boju razvilo vse svoje sile, da izide iz tega boja tem zmagosnejše za svoje politične ideale. Naši nasprotniki se naj nikar ne varajo, da bomo v tem boju le eno postojanko zapustili. Odločeni smo, da ta boj na celi črti vodimo z največjo vztrajnostjo iz enega samega razloga, da porazimo centralistične nasprotnike slovenskega ljudstva, ki so v taboru slovenskih demokratov in tako zvanih kmetijcev.

Posvetovanja Uzunoviča z voditelji strank.

Radikalni klub dal Uzunoviču prosto roko.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Danes ob 11 dopoldne se je pričela seja radikalnega kluba. Trajala je samo pol ure. Sejo je otvoril Ilija Mihajlovič, ki je dal takoj besedo Trifkoviču. Trifkovič je v kratkem govoru obvestil klub o razvoju krize in o konzultacijah na dvoru, in kaj je na temelju tega kralju svetoval. Zastopal je stališče, da je potrebno delovanje vlade radi težkega notranjega in zunanjega položaja. Volitve niso cilj, marveč poslednje skrajno sredstvo. Na koncu govora je g. Trifkovič izjavil, da je kroni svetoval, da da mandat zastopniku največje stranke v parlamentu, to je radikalne stranke in označil g. Uzunoviča kot najprimernejšo osebo.

Nato je govoril Uzunovič. Pojasnil je svoje stališče glede položaja. Na predlog poslanca Dragovića in Žujevića je klub z vzklikom izrazil Uzunoviču popolno zaupanje in mu dal svobodne roke za pogajanja z zastopniki političnih strank.

Po seji je bil o seji izdan naslednji komunikat:

»Predsednik narodne skupščine g. Trifkovič je razložil potek svoje avdijence pri Nj. Vel. kralju in izjavil, da je kroni svetoval, da poveri mandat za sestavo nove vlade g. Uzunoviču. Ko je poslanski klub radikalne stranke zvedel za Uzunovičevo mišljenje o načinu, kako misli postopati pri sestavi nove vlade, je soglasno izrekel svoje popolno zaupanje g. Uzunoviču. Pustil mu je svobodne roke, da se pogaja s posameznimi strankami, tako kakor je po njegovem mnenju v interesu države.«

Uzunovič konzultira načelnike strank.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Mandatar krone Uzunovič je takoj danes pričel z izvršitvijo naloge, ki mu jo je poverila krona. Tekom današnjega dne je na seji radikalnega kluba poročal svojim poslaniškim kolegom, od katerih je dobil zaupnico in odobritev, da v smislu mandata prične s pogajanjem z ostalimi strankami. Z ozirom na to je Uzunovič popoldne povabil k sebi najpreje Stjepana Radića, nato pa Davidovića in Pribičevića tre dr. Korošca. Vsem tem štirim voditeljem je skupno v kratkih potezah očrtal sedanjí položaj, potek poslednje krize in način, kako je prišlo do njegovega mandata ter jim obrazložil smisel tega mandata in jim stavljal samo vprašanje, ali so načelno za vstop v širšo koalicijsko ali za koncentracijsko vlado.

Stališče Stjepana Radića.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Najprej je bil pri Uzunoviču Stjepan Radić, ki se je mudil pri mandatarju krone celi dve uri, od 4 do 6.

Po tem razgovoru je g. Stjepan Radić izjavil časnikařem, da jim bo dal o tem svojem razgovoru napisan komunikat. Ta komunikat jim je tudi dal in se glasi:

»Najin sestanek je trajal 55 minut. Uzunovič mi je najpreje obrazložil pravi smisel izjave v klubu in pravi značaj prvega in sedanjega mandata. Nato je naglasil, da bomo sedaj govorili o načelnih in splošnih pogledih, pri drugem sestanku pa bomo reševali vsa osebna vprašanja podrobno.

Jaz sem mu nato izjavil, da vztrajam v celoti pri tistem, kar sem dejal kralju in kakor je to izšlo v obvestilu, ki ga je predsedništvo vlade izdalo 11. decembra. Radi tega mojega stališča ne morejo stopiti v vlado stranke, ki so nasprotno narodnemu sporazumu in ki so brezpogojno za volitve. Končno izhaja iz tega tudi to, da je treba storiti vse nužne korake, da tudi Slovenci stopijo v vlado, toda kot Slovenci, ne kot klerikalci.

Nato sem ugotovil enotnost pogledov za hitro in plodno parlamentarno delo. Najpotrebnejše je, da se kriza čim hitreje reši. Ako se že tej krizi ni mogoče izogniti, potem naj se vsaj hitro reši. Posebno sem naglasil, da je za seljaško stranko sodelovanje v vladi problem v prvi vrsti sodelovanje v zakonodaji, dalje v sprejetju tistih zakonov, o katerih sta se radikalna in seljaška stranka že sporazumeli ali pa se morata sporazumeti radi samega značaja teh stvari.

Naglasil sem bojazen, da bi morda Demokratska zajednica zahtevala davčni zakon in da naj bi se popravil in da naj bi ostala država brez davčne reforme za dalj časa v trenutku, ko je davčna reforma potrebna za gospodarsko ozdravitev in za naš ugled v inozemstvu. G. Uzunovič mi je dejal, da se bo še nočjo razgovarjal z ostalimi voditelji parlamentarnih skupin in da se nadeja, da bo jutri končal svojo nalogo.

Izjava Ljube Davidovića.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Od 6 do 7 je bil pri Uzunoviču predsednik demokratske stranke Davidovič, ki je o svojem razgovoru izjavil časnikařem:

»Gospod Uzunovič me je vprašal, ali pristajam na vstop v koncentracijsko ali širšo koalicijsko delovno vlado. Odgovoril sem mu, da pristajam, toda pod pogojem, da bo takšna vlada v resnici delovala in da bo v narodni skupščini intenzivno delala. O podrobnostih nisva govorila, ker g. Uzunovič želi, da bi se najpreje v načelu videlo, katere stranke bi bile pripravljene vstopiti v takšno vlado.« — Davidovič je še izjavil, da je mnenja, da se bo kriza rešila najbrže že tekom jutrišnjega dneva.

Svetozar Pribičević.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Od 7 do pol 8 je bil pri Uzunoviču zastopnik samostojnih demokratov Pribičević, ki je dal časnikařem o svoji avdijenci sledečo izjavo:

»Gospod Uzunovič me je vprašal, ali bi mi bili razpoloženi, da bi pod gotovimi pogoji vstopili v delovno vlado. Odgovoril sem mu, da je to za mene nova stvar. Zato jemljem stvar ad referendum, da se bom s svojimi prijatelji razgovarjal in da ga bom potem o našem odgovoru obvestil.«

Odgovor dr. Korošca.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) od pol 8 je bil v predsedništvu vlade načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, ki je ostal pri mandatarju krone do 8. Časnikařem je izjavil naslednje:

»Gospod Uzunovič mi je najpreje obrazložil potek krize in pa značaj svojega mandata. Nato pa me je vprašal, ali bi bila naša stranka načelno pripravljena vstopiti v širšo koalicijsko vlado. O posameznostih naj bi se govorilo šele pozneje. Gospodu Uzunoviču sem obrazložil naše stališče, ki načelno ne odija sodelovanja v širši koalicijski vladi. Mislim, da se bo storilo vse, da bi se v interesu države in ljudstva ta kriza čimprej končala. Zato ni izključeno, da bo jutri zvečer že nova vlada.«

Nato je Uzunovič ostal v predsedništvu še dalje časa v razgovoru s svojimi prijatelji in nekaterimi radikalnimi ministri, zlasti z Maksimovičem in Srskičem.

Koncentracijska vlada, koalicijska vlada ali pa zopet — RR. — Vse je odvisno od Uzunovića.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Ker ni nobene stranke, ki bi načelno ne bila za vstop v

vlado, je seveda Uzunovič danes imel popoln uspeh. Vsi voditelji so mu namreč odgovorili, da načelno nimajo ničesar proti vstopu v vlado, da pa je faktično sodelovanje v vladi odvisno od vladnega programa in drugih posameznosti, ki pridejo pri vstopu v vlado vpoštev. Edino Svetozar Pribičević je dejal, da ga ta ponudba preseneča in da radi tega ne more dati končno veljavnega odgovora. Kar se tiče podrobnosti, je Uzunovič dejal voditeljem parlamentarnih skupin, da jih bo o tem obvestil šele tekom jutrišnjega dneva.

Z ozirom na odgovor posameznih voditeljev so se začele širiti o možnosti, kakšna bo nova vlada, najrazličnejše vesti. Nekateri so celo mnenja, da bi moglo priti do koncentracijske vlade, v kateri bi bile zastopane vse stranke. Drugi so zopet mnenja, da bo prišlo najbrže do široke koalicijske. Glede široke koalicijske so mnenja o sestavi zelo različna. Nekateri so mnenja, da bo prišlo do sestave Uzunovič-Davidovič-Koroščeve vlade, drugi, da bo Uzunovič-Davidovič-Radić-Koroščeve vlada, končno so nekateri spustili v javnost tudi kombinacijo o možnosti Uzunovič-Pribičević-Koroščeve vlade.

Vse to so seveda le kombinacije. Načelno je potek krize predvsem odvisen od tega, kakšen program bo tekom jutrišnjega dneva Uzunovič predložil voditeljem strank, ki bodo šele potem izrekli svoje končno veljavno stališče. Videti pa je, da splošno prevladuje mišljenje, da bi bilo potrebno, da se z ozirom na težavnost položaja, tako na zunan, kakor na znotraj, z ozirom na težavno gospodarsko in finančno krizo zedinijo vse stranke in sestavijo čimboljši program, da bi se državi in ljudstvu pomagalo iz te krize.

Prvo besedo pa ima Uzunovič. Zato je od njegovih pogojev, ki jih bo stavljal voditeljem, odvisno, ali bo dobila država močno avtoritativno vlado, ali pa ostane zopet pri starem, česar nihče ne želi.

Vlada se sestavi že danes?

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Kriza sama po teka v izredno hitrem tempu. Če se bo tako nadaljevalo, potem res ni izključeno, da se ne bi že jutri sestavila nova vlada, ki bi na kraljev rojstni dan prisegla. G. Uzunovič dela na to, da se tako konča. Če se mu bo posrečilo, je drugo vprašanje. Predvsem je to odvisno ravno od njega. Če bo strankam, s katerimi misli sodelovati in sestaviti novo vlado, stavljal takšne pogoje, da jih bodo lahko sprejele in če bo predložil takšen program, katerega bodo stranke smatrale koristnega za stranko in državo, potem bo Uzunovič tudi jutrišnji dan končal s takšnim uspehom, kakor danes. Ta njegova vlada bo prisegla na kraljev rojstni dan, ki je v petek.

Oblastne volitve.

Kandidatne liste HPS.

Zagreb, 15. dec. (Izv.) Iz vseh strani prihajajo na glavno tajništvo HPS sporočila o velikem gibanju za HPS. V sledečih okrajih so kandidatne liste že izročene: Varaždin (nosilec g. župnik Štefanec iz Biskupca), Prelog (nosilec liste je mlinar Kukić), Karlovac (dr. Ziro Brajca), Pitarovina, Samobor, Požega (nosilec liste je dr. Kuntarić), Novsko, Gradiška, Brod, Novi Marof, Ivanec, Klanjec, Pregrad, Krapina, Sisak, Glina, Jastrebarsko, Pragana, Velika Gorica, Ludbreg in Križevci. Za okraj Veliki Grad bo vložena lista HPS jutri z nosilcem dr. J. Hrendjeličem.

Kandidatne liste v Zagrebu.

Zagreb, 15. dec. (Izv.) Za mesto Zagreb so bile vložene doslej štiri kandidatne liste: samostojno demokratska, delavska, frankovska in radićevska. HPS vloži svojo listo najbrže v soboto.

20 LETNICA OSIJEŠKEGA GLEDALIŠČA.

Osijek, 15. dec. (Izv.) Danes je odpotovala delegacija odbora za proslavo 20. letnice osiješkega gledališča v Djakovo, da povabi prevrženega škofa Aksamovića, da prisostvuje proslavi osiješkega gledališča. Prevzvišeni je obljubil, da se proslave udeleži.

PROTI BRIANDU!

Pariz, 15. dec. (Izv.) »Oeuvre« poroča, da je naletel Briand pri nekaterih članih vlade v vprašanju termina za odpoklic medzavezniške vojaške kontrole komisijske na veliko nasprotstvo. Mnogi člani vlade so baje izjavili, da ni imel Briand nobene pravice, da pristane na to rešitev,

Delavstvo in oblastne volitve.

Bivši voditelji iz raznih socialističnih tablorov so iztuhali, da bi jim kazalo, če pri volitvah v oblastno skupščino postavijo »enotno« socialistično listo. Tako upajo, da bo mogoče vendarle kakšen teh prvakov izvoljen. Pri tem računajo, da se jim bo posrečila igra s frazami o »enotnem nastopu vsega delavstva«.

Skupen nastop, združenje zlasti delavstva v političnem boju mora vsakdo odobravati. Toda varanje javnosti in delavstva z enotnim nastopom, ki ga ni, to je navadna intriga. Z enotnim nastopom krošnjari danes isti prvakaški krožek, ki je enotno socialistično stranko razbil, ki je razbil komunistično frakcijo, ki je brez ozira na koristi slovenskega delavca begal in uničeval svoje lastne organizacije, ker mu je tako kazalo. Tisti, ki so delavske vrste razbijali, nimajo nobene legitimacije, da nastopajo danes pod firmo enotnosti.

Zlasti, ti »voditelji« nimajo pravice govoriti o delavski fronti zato, ker jih je delavstvo že zdavnaj zapustilo. Sporazumevajo se generali brez vojakov, sporazumevajo se za mandate brez volivcev. Delavski volivci, ki so že pred leti na svoji koži čutili, kam so jih privedli ljudje, katerim se je delavstvo zapalo, danes ne bodo šli drugič na led.

Enoten nastop, kakršnega priporoča »Delavska politika«, je razbijanje delavske enotnosti. »Delavska politika« agitira za programe, ki vsebujejo prav tak centralističen program, kakoršen je oni, ki ga ima SDS. To je tisti program, po katerem se demontira socialno zavarovanje, centralizira kompetenca Delavske zbornice, to je program, po katerem se demontira slovenska industrija in prenaša na jug, to je program, ki za socialno bedo v Sloveniji nima leka razun fraz in centralizma.

Naš delavec pa pri oblastnih volitvah ne, da bi bili izvoljeni ljudje, ki bodo v družbi z žerjavovci ovirali delo oblastne skupščine, ne, da bi bilo tudi delavstvo krivo, da bi naš narod ne mogel z vso močjo uveljavljati svojih pravic v oblasti, delavec se ne postavi proti drugemu ljudstvu, ki bo složno volilo SLS in delavske zastopnike na njenih listah. Samo ti zastopniki bodo mogli delavstvu koristiti kot člani krščansko-socialne večine obeh oblastnih skupščin v Sloveniji.

Tukaj, v SLS, gre za enoten nastop, za združenje vseh glasov na programu socialne pravičnosti, za uveljavljanje delavskih pravic in ustvarjanje socialne zaščite, v kolikor bo p njej mogla odločiti oblastna skupščina.

Angleški opomin Italiji.

London, 15. dec. »Observer« priobčuje uvodnik, v katerem razpravlja o pravicah bodoče angleške zunanje politike. Naglašja, da je trajen mir mogoč le na podlagi načelnega političnega soglasja med Anglijo, Francijo in Nemčijo. Prehajajoč na kolonialno vprašanje, se obrača »Observer« na Pariz, Berlin in Rim. Razumeti daje, da bi mogla Anglija zavzeti stališče proti fašizmu šele tedaj, čim bi se izvršil poizkus, da se istočasno zadovolje kolonialne zahteve Nemčije in Italije, ki si sedaj še nasprotujejo med seboj. Društvo narodov bo moralo razviti afriški zemljevid in Francija in Anglija bosta morali s sodelovanjem Belgije in Portugalske poizkusiti, da z novim sistemom kolonialnih mandatov in zakupov zadovoljita potrebam Nemčije in Italije. List opozarja Italijo, naj se oklene na svoji zunanji politiki trdnega pravca v tem zmislu, da stopi v deležništvo s Francijo, Anglijo in Nemčijo in prizna Društvo narodov ne samo formalno, marveč tudi po duhu in stavi vse na eno samo karto: karto nove miroljubne organizacije in bodočega gospodarskega sodelovanja Evrope. — »Observer« izjavlja, da je napisal članek v soglasju s tukajšnjimi merodajnimi osebnostmi.

Razmerje med Rusijo in Poljsko.

Poljski zunanji minister Avgust Zaleski je podal varšavskemu dopisniku »Neue Freie Presse«, Arvesu Arenatamu, o sedanjem poljskem razmerju nasproti Rusiji sledeče izjave: »Naše razmerje nasproti Rusiji je normalno. Vsekakor pogodba, sklenjena s Litvo, ni po tem, da bi pospeševala naše prijateljstvo s Sovjetsko Unijo. Vendar tej pogodbi ne pripisujemo večjega pomena, nego onega, ki sem ga označil v svoji notli g. Čičerinu dne 23. oktobra t. l. Poljska vsekakor smatra, da ni nikakih resnih ovir za neagresivno rusko-poljsko pogodbo. Mi smo na sklepu take pogodbe zainteresirani, in to že iz enostavnega razloga, ker bi bil to nadaljnji korak za pacifikacijo Evrope. Gospodarski promet z Rusijo stalno narašča. To velja enako v zamenjavi blaga kakor o osebnem prometu. To smatram za dobro znamenje za razvoj naših bodočih odnošajev z Rusijo.«

ČESKOSLOVAŠKI PRORACUN SPREJET.

Praga, 15. dec. (Izv.) Senat je sprejel danes proračun. Za proračun niso glasovali le pripadniki vladnih strank, ampak tudi narodni socialisti.

Jugoslovanski-italijanski spor.

Budimpešta, 15. dec. »Esti Ujsag« pri naša izjavo tamkajšnjega jugoslovanskega poslanika glede tiranskega pakta. Izjava naglašja, da so vsebina, tendenca in okoliščine, pod katerimi je bila ta pogodba sklenjena, take, da so nezdružljive z zavezniško lojalnostjo in prijateljsko odkritosrčnostjo. Ta pogodba nasprotuje tudi pravilom Društva narodov. Novi položaj ni le vir medsebojnega nezaupanja, marveč tudi resna nevarnost za nadaljnji razvoj Balkana.

Javno mnenje Turčije za Jugoslavijo.

Pariz, 15. dec. »Temps« poroča iz Carigrada, da piše turško časopisje o italijansko-jugoslovanskem sporu zelo stvarno, da pa soglasno naglašja pomen tiranskega pakta za Balkan in ugotavlja, da mora biti Turčija za svoje interese budno na straži. Ne glede na previdno pisanje časopisja je pa turška javnost odločno na strani Jugoslavije, kar je tem uimevnejše, ker je Turčija nasproti italijanski fašistični politiki na Balkanu skrajno nezaupljiva.

ljiva. »Ikdam« zahteva tesno sodelovanje vseh balkanskih držav.

Romunija v vlogi posredovalca.

Bukarešta, 15. dec. Vladni krogi izjavljajo, da romunska vlada italijansko-albanske pogodbe ne smatra za kršitev status quo na Balkanu, vendar pa je na italijansko-jugoslovanskem sporu zelo zainteresirana. Kajti na eni strani je zvezana z Jugoslavijo v Mali antanti, na drugi strani pa je sklenila s Italijo prijateljsko pogodbo. Za svojo nalogo smatra zato, da prevzame vlogo posredovalca.

Sodba angleškega lista.

London, 15. dec. (Izv.) »Daily Telegraph« piše v zvezi s sklenitvijo albansko-italijanske pogodbe, da je ta pogodba vzbudila veliko pažnjo za jadranski in balkanski problem. Z ozirom na vesti, da se misli kraljevina SHS pritožiti proti tej pogodbi pri Društvu narodov, pravi D. T., da so zapadne velesile odvrgle jugoslovansko diplomacijo od te namer.

Po ženevskem zasedanju.

London, 15. dec. Zadovoljstvo tukajšnjih političnih krogov nad ženevskimi uspehi kali bojazen, da ne bi Briand še naknadno postal njihov žrtev. (Kakor se je kasneje zvedelo, je Briand v Ženevi v zadnjem trenutku telefonično zagrozil Poincaréju z odstopom, ako vlada ne pristane na njegovo formulo za sporazum z Nemčijo.) Sicer merodajni krogi še nimajo avtentičnih poročil o dogodkih v francoski vladi, vendar so Pertinaxovi napadi proti Briandu v »Daily Telegraphu« napravili znaten vtis.

Krogi Foreign Officea polagajo veliko važnost na nadaljnji obstoj poslaniškega sveta v Parizu (kar velja tudi za desničarske francoske kroge), ki bo dalje razpravljal o obeh nerešenih vprašanjih. Opozarjajo na to, da je poslaniški svet poslovni organ za vse, kar spada pod zastarani naslov »zavezništvo«, da mora razen nemške vojaške kontrole likvidirati še tudi vojaško kontrolo v deželah nemških zaveznikov in veliko število nepolitičnih podrobnih vprašanj. Za dovršitev vseh teh poslov je treba poslaniškemu svetu dovoliti potrebni čas.

Berlin, 15. dec. Angleško stališče v vprašanju poslaniške konference in izvoza vojnega materiala napravlja v nemških političnih krogih grenak vtis; to pa tembolj, ker je videti, da Anglija ne misli na to, da bi se pritegnil poslaniški konferenci tudi nemški poslanik.

Pariz, 15. dec. Priista »Action Française« so »vprizorili ob vrnitvi Brianda iz Ženeve« sovražno demonstracijo. Ko je Briand stopil iz kolodvorskega poslopja, so ga obkolili in mu klicali »Dolik« in »Fejk!« Policija je aretirala do 40 oseb.

Levičarsko časopisje najenergičnejše podpira Brianda in zahteva, da se politika miru in sporazuma trdno nadaljuje.

Briand je po svojem prihodu iz Ženeve izjavil nasproti skupini senatorjev in poslancev,

Razvoj kitajskega vprašanja.

Belgija ne da proti Kitajski niti enega vojaka.

Pariz, 15. dec. (Izv.) Belgijski zunanji minister Vandervelde se je na povratku iz Ženeve ustavil v Parizu in podal časnika-jem izjave glede belgijsko-kitajskega spora (Kitajska je Belgiji odpovedala staro trgovsko pogodbo, sklenjeno enostransko v prid Belgiji) in tostvarnih pogovorov s Chamberlainom. Vandervelde je izjavil: »Sir Chamberlain namerava uvesti skupno akcijo zainteresiranih velesil, a ne tako, da bi se poslane na Kitajsko vojaške ekspedicije, marveč za miroljuben in spravljiv nastop nasproti kitajski vladi. Ta načrt nam je simpatičen. Toda če bi šlo za ponovitev akcije, kakršno so vodile velesile proti »bokserjem«, potem bi Belgija odklonila poslati na Kitajsko tudi le enega samega vojaka.«

Ruski vpliv.

London, 15. dec. (Izv.) »Times« poroča iz Hankau o ogromnem ljudskem shodu minolo nedeljo, na katerem je nastopil ruski sovjetski general Borodin. Navzočih je bilo 300.000 ljudi. Shodu so prisostvovali tudi zunanji minister in drugi vodilni ministri kantonske vlade ter vdova in sin Sunjatsena. Govorilo je 33 govornikov. General Borodin je izjavil, da se je revolucija že pol posrečila; sedaj je treba celo deželo spraviti pod enotno

narodno vlado. Delavstvo bo vlado podpiralo in ji omogočilo, da razveljavi vse enostranske pogodbe, ki so vzrok kitajske revščine. — Večina govorov je bila naperjena proti Angležem.

Angleška se pogaja s kantonsko vlado.

London, 15. dec. (Izv.) Posebni poročevalec »Daily Maila« poroča iz Hankau, da sta imela britanski poslanik Lampson in kantonski zunanji minister Čen minolo nedeljo ponovni sestanek. Lampson ostane še nekaj dni v Hankau. Rusko-angleška rivaliteta se živo udeležuje.

Pred veliko bitko med kantonskimi in severnimi četami.

Pariz, 15. dec. (Izv.) Kitajska poročila naznanjajo, da so priprave za veliko ofenzivo severnih čet proti kantonskim armadam dovršene in da je neposredno pričakovati začetka velike bitke. Bojišče se razprostira v provincah Houau in Sansi, severno od Yang-Tseja. Proti Sansiju hite čete kantonskega generala Feng-Yu-Singa. Drugi del nacionalnih čet je prodril v zapadni Houau, kamor se je po porazu pri Kankau umaknil pekinški general Vu-Pei-Fu. Zelo verjetno je, da bo tudi tu doživel poraz, ker je njegova armada razkrojena po neuspehih in kantonski propagandi.

Italijanski časnikar o naši vojski.

Milan, 15. dec. (Izv.) V današnji številki »Secola« objavlja belgrajski dopisnik Zingarelli članek o razmerah v kraljevini SHS s posebnim ozirom na jugoslovansko armado. V članku pravi, da je jugoslovanska armada taka, da se lahko postavi proti vsakemu sovražniku. Instruiranje in utrjevanje je popolno. Če bi bila armada še dobro oborožena, bi bila prvovrstna. Armada je prevzela srbske tradicije, dasi se ji pozna francoski vpliv. Vsi generali v armadi so Srbi, razen enega Črnogorca. 99 odstotkov višjih častnikov je Srbov.

pošlje v vsakem trenutku v one kraje, kjer kaže, da bi utegnile volitve izpasti slabo. Morala v armadi je izvrstna. Morala častništva pa, ki ni toliko ženialna v iniciativi, kolikor izvrstna v izvajanju povelj, je naravnost visoka. Glavni stan je majhen, a izbran. Šef generalnega štaba je sedaj Pešić, za slučaj vojne pa ima najboljši izgled general Kalafatović. Jugoslovanska armada je ekspanzivna in prepojena s srbskim nacionalizmom ter se, vsaj na zunaj, ne bavi s politiko. Ona je proti Italiji iz lastne volje, ker se je obrnila proti Italiji šele, ko je uvidela, da je njeno italofilstvo povzročilo še večje nasprotje pri Hrvatih; je protibolgarska, imperialistična ter hoče Maceđonijo in Albanijo. Ne pozna ne čuvstvovanja in tudi ne poguma, kajti dolžnost v njenih očeh, da se mora dati pobiti, nima nič heroičnega na sebi. Nato preide Zingarelli k popisu naše mornarice, ki ima po njegovem mnenju izvrstno moštvo, ki pa je brez ladij. Moštvo je isto kakor pod Avstrijo. Raditega Srbi mrzijo mornarico, ki živi popolnoma izolirano in ki jo navdaja bolj kastarski, nego nacionalni duh. Mornarica je Italiji sovražna, ker ima avstrijske tradicije. Govori nemško in italijansko, a ne pozna srbskega jezika. Mornarica ima izvrstne načrte. Novih pomorskih utrdb Jugoslavija ni zgradila, ker ji zadostuje Kotor, ki je nezavzet. Poveljnik Prica, ki ve, da se Srbi tako malo razumejo na mornarstvo, da so napajali konje v morju, ko so leta 1918 vzeli Dubrovnik, si prizadeva, da bi zanesel v armado jugoslovanski nacionalni duh. — Vsekakor zanimiv tip ta Zingarelli, ki ga brezdvoma bode napredek in notranja moč naše armade.

Odprava protikatoliških zakonov v Angliji.

London, 15. dec. Včeraj je zgornja zbornica sprejela zakonski načrt, s katerim se ukinjajo stare zakonske določbe, naperjene proti katoličanom. Določbe, da katoličan ne more zasedati angleškega prestola, da ne more postati lord chancellor, ki ima važne dolžnosti nasproti anglikanski cerkvi, in končno, da katoličan ne more zasedati anglikansko-cerkvenih mest, so ostale v veljavi. Vse druge omejitve, ki so vsaj na papirju veljale za katoličane v javnem življenju, so sedaj z novim zakonom odpravljene.

NOVA ZAROTA PROTI ŠPANSKEMU KRALJU IN PRIMO DE RIVERI.

Madrid, 15. dec. Minuli ponedeljek so zasačili dva anarhista, ki sta ob kraljevo palačo položila bombo. Zvečer so našli še drug peklenjski stroj na cesti, po kateri bi se imel vrniti kralj, ki je bil na lovu. Oblasti so odkrile obsežno zaroto.

Beleške

△ Veliko zadoščenje smo dali malemu Moricu, ko smo konstatirali, da vidi naše ljudstvo v bodočih samoupravah začetek dela za gospodarsko izboljšanje. On si namreč, kakor izvemmo iz »Jutrac«, domišljuje, da je prvi na to opozoril on, »klerikalci« pa da mu zdaj sledijo. Kakšna sreča za Morica! In ponosno je vbočil prsa in vzkliznil: »Navzlic vsemu nas veseli, da je SLS zavrgla svojo avtonomistično frazo ter v celoti sprejela naše stališče glede oblastnih samouprav!« — Ne, dragi Moric, SLS ni ničesar zavrgla, avtonomijo pa najmenj. Baš v oblastni samoupravi vidimo tisto orodje, s pomočjo katerega si bo slovenski narod priboril svojo popolno zakonodajno politično samovlado v okviru države. Tako da Moric ne bo nikoli mirno spal.

△ Desnica se je okrepila na Poljskem. O tem poroča tudi »Jutrac«, ki označuje »Zvezo Velike Poljske« kot neke vrste fašistično ustanovo. Fašizem pa je političen ideal SDS. Vendar pa je »Zveza Velike Poljske« storila veliko napako, radi česar je »Jutrac«, kakor bi sicer rado, ne more smatrati za pravo fašistovsko organizacijo, kakršna bi morala biti po vzoru svobodomiselnega Morica. Ona namreč pričinja svoja zborovanja s svečano mašo in s tem se je odločno zamerila »Jutrac«, ki je vsled tega v svojem članku nič ne pohvali, ampak samo registrira. Uboga »Velika Poljska«!

△ Nihče se ne zmeni za Pribeževica in Zerjava v Belgradu. V nobeni vladni kombinaciji ne prideta več v poštev. SDS je edina stranka v parlamentu, s katero nihče ne računa. Davidovičev in Jugoslovanski klub sta ona dva kluba, ki za ustvarjanje širše koalicije največ pomenita, na katera se je treba v vsakem slučaju najprej obrniti in na katera se merodajni krogi tudi vedno v prvi vrsti obračajo. Še nikičevci, jovanovičevci, federalisti in Nemci več veljajo kakor samostojni demokrati. S svojo batinaško, koruptno in hujskaško protihrvatsko in protislovensko fašistično politiko si je SDS sploh za vedno zaprla vrata v vlado. V jezi in žalosti šteje zato »Jutrac« minute, katere je prebil dr. Korošec v avdenci pri kralju. Pustimo mu to nedolžno veselje.

△ Vsak dan druge politične kombinacije, kakor da je Maribor drugi Belgrad, povzročajo velike skrbi našim esdeesarjem, ki si ne vede pomagati iz zadrege. Orjuna se je zadnji čas zaletela v glavne stebre demokratske zamisli v Mariboru in jih je zato v »Jutrac« in »Taboru« dobila po prstih in jezičku. Zdjaj pa se ne bo tako polegovala za listo SDS kot bi se sicer, le počakajte! In če ne bo Orjuna nasilna, potem bo kandidirala lista SDS brez reklame in bo propadla kljub vsej veličini! — Je res hudo, če je nacionalizem preveč posejbljen!

Kaj se godi doma

Prvi dve kandidatni listi v Ljubljani.

V sobi št. 120, kjer so volivni imeniki, je bilo večeraj izredno živahno. Pisarna je sedaj zelo obremenjena z rešitvijo mnogih reklamacij, ki jih je po končanem reklamacijskem roku 10. t. m. pričela sprejemati iz vseh volivnih krajev odnosno občin, in ki jih danes približno cenijo na 2000 do 2500.

Včeraj je še v drugem oziru bilo zelo živahno. Združeni oficijelni socialisti in komunisti so pričeli vlagati kandidatne liste za Ljubljano in posamezne druge okraje. Obenem se je vršil boj za prvo skrinjico, ki so si jo to pot priborili socialisti. SDS-arji so ostali na drugem mestu.

Kakor smo informirani, se je vršil med socialisti in komunisti hud boj za nosilca liste. V torek zvečer je bil glavni zaupniški sestanek v restavracijskih prostorih pri »Lloydu« na Sv. Petra cesti. Levičarski radikalni komunisti so zahtevali, da bodi nosilec skupne liste v Ljubljani odvetnik dr. Milan Lemež. Ta zahteva je naletela na odločen odpor pri drugih socialističnih skupinah. Razvila se je temperamentna debata. Rezultat je bil, da se je okoli polnoči dosegel sporazum tako, da je postal nosilec liste za Ljubljano zasebni uradnik Alojzij Sedej. Z največjo naglico so nato takoj pričeli pripravljati vse formalnosti, ki so po volivnem zakonu predpisane za pravilno predložitev kake kandidatne liste. To so izvršili do jutraj. Ob 7.30 zjutraj sta se že pojavila pred pisarno volivnih imenikov livar Vrankar in akademik Dušan Kermavner, ki sta točno ob 8 zjutraj vložila kandidatno listo, ki se kratko imenuje lista »Zveze delavskih strank«. Ta lista je bila dopoldne od sodišča na seji odobrena in je njena skrinjica prva. Kandidati so: 1. Nosilec Alojzij Sedej, zasebni uradnik, 2. Leopold Ogrin, ključavničar, 3. Ivan Mlinar, zasebni uradnik, 4. Ladislav Šlosar, mizar in 5. Teodor Mravljec, vlakovedja, vsi v Ljubljani.

Zastopnika SDS sta včeraj popoldne vložila listo za mesto Ljubljano, ki je po vrstnem redu druga in dobi II. skrinjico. Kandidati so: 1. Nosilec odvetnik dr. Dinko Puc, 2. Ivan Tavčar, uradnik, 3. Ivan Mohorič, uradnik Trgovske in obrtne zbornice, 4. inž. Gvido Gulič, uradnik in 5. dr. Joža Bohinjec, ravnatelj OUZD, vsi v Ljubljani.

Združena gospodarska lista v Mariboru.

Dne 15. t. m. je bila pri okrožnem sodišču v Mariboru vložena sledeča kandidatna lista za volitev v oblastno skupščino za mesto Maribor:

Kandidati:

1. Dr. Josip Leskovar, mestni župan (SLS).
2. Dr. Rudolf Ravnik, odvetnik (NRS).
3. Dr. Lothar Mühleisen, odvetnik (NGS).

Namestniki:

1. Fran Domitar, nadsprevodnik v p. (SLS).
2. Anton Kutin, profesor (NRS).
3. Julij Glaser, stajbenik (NGS).

Predstavnika v glavnem volivnem odboru: dr. Anton Jerovšek in Radivoj Rehar. Lista dobi drugo skrinjico.

Tajinstveni požigalci.

Kakor je znano iz časopisnih poročil, se vrstijo v kranjskem okraju že dalje časa požigi od neznanih zločincev. Zdi se, da so le-ti prišli sedaj tudi v radovljjski okraj. V nedeljo so dobili vaščani Predtrga več listkov, kjer neznanci grozijo, da bodo požigali vse hiše. Podobne listke so našli tudi po drugih vaseh. In 14. t. m. ponoči proti jutru je gorelo v Koritnem pri Bledu in na Jesenicah. Ljudje so strašno razburjeni. Posestniki hiš so začeli odstranjevati s hiš tablice zava-

rovalnic, pri katerih so zavarovani, ker kroži govorica, da hočejo s temi požari uničiti neko zavarovalnico. Ljudje spravljajo skupaj svoje boljše stvari, da jih lahko rešijo v slučaju požara. Ponekod so uvedli že tudi nočne straže. Oblast bo morala vsekakor kaj ukreniti, da se zločinci ujamajo in ljudstvo pomiri.

Smrtna nesreča v Dravi.

Zadnjo nedeljo, 12. t. m., se je pripetila na dravskem brodu pri Zavrču nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Štirje moški in tri ženske so se peljali kar na svojo roko brez vednosti brodarja v čolnu preko Drave na haloško stran. Prav tik obrežja na drugi strani, ko so že hoteli izstopiti, se jim je radi nepazljivosti prekulnil čoln. Vsi so padli v vodo, se pošteno prekalili in so se rešili na obrežje razven Miklavža iz Zavrča. Kmalu po nesreči so našli imenovanega mrtvega poleg čolna na dravskem prodnatem otoku pri Zavrču. Zopet glasen opomin raznim nevedčim predrznem: ne igrajte se z reko, kakor je deroča in globoka Drava!

Nevaren kokoši tat pod ključem.

Na ljubljansko policijo so že skozi dva meseca prihajale pogoste ovadbe o tatvinah kokoši, ki so ponoči neznano kako in brez sledu izginjale v nenasitno tatovo malho. Vsa zasledovanja in poizvedovanja za tatovi so bila brezuspešna. Kokoši tat je znal svoje blago skrbno skriti in nato s tovaršiji prirejati mastne pojedine. Svoje delovanje je mladi kokoši tat osredotočil na Glince, Vič in Rožno dolino. Ni skoraj minul teden, da ne bi policijska kronika kratko in suhoparno poročala o novi tatvini dveh ali štirih kokoši in celo dveh dragih puranov, ki jih je lastnik pital za božične praznike. Okoli 20 kokoši in dva purana je izginilo na zapadni periferiji našega stolnega mesta. Medvodečan, 23letni zidar Stanko T., je res opravljal težak zidarski posel, ljubil pa je nad vse pečeno kokoš in še posebe »kurjo župco«. Sporazumel se je z neko dobro ženo. Stanko je nosil kokoši, žena pa je pekla in cvrla. Bil je praveciti rajl Proti koncu je postal kokosim nevarni tat že drzen in ni več vporabljal pri tatvini skrajne opreznosti in previdnosti. Stanko T. je v noči od nedelje na ponedeljek veseljačil, a spomnil se je pozno v noč, da bi bilo prav dobro kaj pernatega in živega prinesiti na stanovanje. »Prazniki trkajo na dur! Stanko naj se požuri!« Stopil je v hlev Antona Kušarja na Glincah. Posegel je v kurnik in pobasal kar dve lepi kokoši. Bil pa je nekoliko nepreviden. Na mestu je kar obema kuricama odtrgal glavi ter ju vržl v stran. Ti glavi sta bili drugi dan težki in zgovorni prič. Policijski organi, obveščeni o tatvini, so v ponedeljek z največjo natančnostjo opazovali vsako malenkost. Krvava sled je kazala proti stanovanju Stankota T. Napravili so pri njem hišno preiskavo. Ves čas je bil sila nervozen in bled. Kokoši so si organi najpreje Stankotovo obleko, ki je bila krvava. »Ali je to vaša obleka?« so ga vprašali, a Stanko jim je hitel zatrdjati: »Ne! Ne! Ni moja!« »Kako to? Čegava je, povejte!« Stanko je ves zbeigan priznal, da je obleka njegova. »Od kod na njej kri? Čegava je kri?« »A-a!« Stanko je skušal posnemati svojega rojaka Janeza Jarca ter je zmedeno pripomnil: »Kri mi je tekla! Pa hudo mi je v nedeljo kri tekla!« — Niso mu verjeli, da bi bila človeška kri. Končno je kokoši tat priznal, da je Kušarju ukradel dve kokoši, jih skril pod posteljo, kjer so obe našli, toda obglavljene. Najdeni glavi sta pristojali njima. Druge tatvine Stanko odločno taji. Izročili so ga sodišču.

Spominjajte se Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 121

Naskok na zadružno gospodarstvo.

Še pred kratkim smo omenili, da se na Primorskem pripravljajo napad na celotno zadružno organizacijo, ki naj bi zadela smrtni udarec vsemu gospodarstvu primorskih Slovanov in s tem tudi njihovu narodnemu obstoju. Prvi poskus je bil že izvršen pred več meseci. Izšel je iz stranke same, kakor se to dela vedno, ko gre za take akcije. »Neodgovorno elemente« je treba predvsem pustiti, da sami uredijo zadevo. Ko imajo ti elementi v rokah dvorano ali organizacijo sploh, mora radi »javnega reda« pri tem ostati. Stvar je tako definitivno rešena »de facto«, »de jure« pa lahko vedno ostane Slovenec. Prvotno je vse kazalo, da pojde tudi z zadružami tako. Prvi javni napad je izšel iz Pule, ko je na fašistovskem kongresu tajnik Host-Venturi nesramno denunciral slovenske gospodarske organizacije, da prejemajo denar od jugoslovanskih bank za protifašistansko propagando! In kmalu je odmevalo v Gorici in Vidmu. Udaril je tudi prof. Cavalotti na zborovanju v Gorici. Uspeh je bil takoj tu. Prof. Cavalotti je bil imenovan za predsednika nadzorovalne komisije, ki jo je imenovala vlada nezakladni organizaciji. Kmalu pa je prof. Cavalotti prišel v nemilost v Vidmu; na višjih mestih je zmagala menda pamet in Cavalotti je zletel. Zadružna organizacija je ostala nedotaknjena, mirno je ostalo tudi ljudstvo.

Poskus s komisariji, ki naj se vsilijo zadružam, se je opustil, ker bi bil preveč očividni in javen. Mogel bi torej imeti fatalne posledice za denarne zadruge: ljudje bi dvignili denar in ostal bi le komisar s knjigami, ki bi jih niti ne razumel. Treba je bilo najti drugo glajšo pot, po kateri bi se zadružne organizacije spravile pod fašistovsko kontrolo. Poročali smo že, da je vpisanje poljedelskih zadrug (in med te bo vlada štela tudi podeželske posojilnice) v fašistovski sindikat poljedelcev obvezno. Sindikati so vpisani v konfederacijo in to se podrejeno sindikalnemu ministru, ki ga ima v rokah sam Mussolini. To je torej že ena kontrola nad slovenskimi zadružnimi organizacijami. Na eni izmed zadnjih sej pa je ministrski svet odobril dekret, ki predvideva ustanovitev državnega zavoda za zadružništvo (ki bo nadzoroval zadruge; vlada bo lahko posegla vmes, »kadar bo poslovanje zadruga kompromitirano«. Na prvi pogled izgleda stvar popolnoma nedolžna, dasi daje novi dekret vladi pravico, da posega končno v čisto zasebne zadeve; fašizem se je pač postavil na stališče, da so zadruge nekeke socialne ustanove, pri katerih je prizadeta masa, ki jo mora vlada čuvati pred škodo. Zadeva pa zadobi čisto drugo lice, ako pomislimo, da bodo fašisti sami sodili, »kedar bo poslovanje zadruga kompromitirano!« V njihovih očeh bo poslovanje kompromitirano n. pr. kadar pride zadruga v spor s podestatim, ki bo hotel imeti vpogled v njeno poslovanje, ki bo na ta ali drugi način zahteval, da se on voli v odbor. Od ravno teh krajevni oblastnikov grozi krasni zadružni organizaciji na Primorskem, kateri edini se ima primorski kmet zahvaliti za svoj obstoj, največja nevarnost. Na deželi se namreč že čuti pritisk fašistov in raznih podestator, ki bi se radi polastili posojilnic. V stvari ni še padla zadnja beseda. In morda pride mlg tudi od zgoraj; morda bo vlada sama uvidela, da gre za gospodarski obstoj cele dežele, ki pošlje marsikateri milijon v državno blagajno.

Umrl je v Trstu mons. Francesco Petroni, stolni prošt tržaško-koprske škofije, v 89. letu. Pokojnik se je prišteval v vrsto najuglednejših duhovnikov v tržaški škofiji in je bil po smrti škofa Sterka kakor tudi po odhodu škofa Nagla izvoljen za kapitularnega vikarja v Trstu. Italijani so upali, da bo po odhodu škofa Nagla postal Petroni tržaški škof, »da bi paraliziral vpliv slovenske duhovščine v kuriji«. Petronio je dovršil gimnazijske študije v Vidmu še pod Avstrijo (l. 1855.). Kot duhovnik je nekaj časa služboval v Piranu, v svojem rojstnem kraju, in je pozneje postal upravitelj in častni kanonik kapitlja v Kopru ter upravitelj to župnijo dolgo let. V Firenci je dosegel doktorat v teologiji. Pozneje je bil izvoljen za prosta tržaškega kapitlja. V Napolju je leta 1886. dal tiskati svoje delo: »In summam catholicæ fidei contra gentiles Divi Thomæ Aquinatis elucidationes« — in pozneje v Kopru drugo delo »Exercitia spiritalia ad usum sacerdotum accomodata«. Prošt Petronio je bil znan tudi kot cerkveni pesnik; zelo intenzivno se je bavil tudi z glasbo. Pogreb se je vršil v ponedeljek predpoldne.

Slovenski list za kurjavo. Iz Materije v slovenski Istri nam poročajo: Na naša pošta se dogajajo res čudne stvari. Časopisov ne dobimo nikdar redno, dasi vem iz zanesljivega vira, da se oddaja na tržaški glavni pošti redno in da jih ta tudi redno odpravi. Dolgo nismo mogli ugotoviti, kje tiči pravzaprav vzrok temu. Končno pa smo vendar prišli na sled krivcem. Stikali smo dolgo okrog za-

man; kajti kdo bi si mogel misliti, da se v moder- no urejeni državi sežigajo časopisi na pošti! In vendar je to res. Na naša pošta smo dolgo povpraševali po št. 48. »Maleda lista«; vedno smo prejeli odgovor, da ga še ni. Nekega lepega dne pa smo opazili, da je naša poštačila kurila peč z »Malim listom!« To je že odveč, tega ne moremo več prenašati. Naši listi gredo skozi cenzuro, ki je stroga kakor mora biti le fašistovska. Ali ni to dovolj? Ali je danes na Primorskem vsaka poštačila več kakor cenzor na prefekturi v Trstu, da sme ona še za njim cenzurirati? Mi plačamo naročnino. Revni kmetje smo in komaj zberemo skupaj deset lir, ki si jih odrgamo od ust. Iz pisave naših listov razvidimo, da se uredniki na vso moč trudijo, da tako pišejo, da list gre skozi cenzuro, da ga potem naročniki lahko dobijo in da niso oškodovani. Pa se vam postavijo vmes razne poštarice in razni gospodje, ki zahajajo na pošto in cenzurirajo slovenske liste. Temu je treba napraviti konec. Saj gre navsezadnje tudi za ugled pošte in same države.

Podla denunciacija. V listu »Battaglie Giuliane«, ki se tiska v Trstu, čitamo dobesedno: »Slovinci v naši pokrajini postajajo inteligentne osebe. Tu izobraževalna društva, tam zopet intelektualna združenja. Njihova izobrazba je v kontaktu z balkansko mentaliteto. Treba je iti pogledat; kajti med knjigami lahko konča kaka bomba kakor v St. Petru na Krasu.« Pripominjamo, da je cela notica tiskana mastno. Ali res ni še dovolj preganjanj slovenskih društev? Bomb v slovenskih društvih ni težko najti: Zažgite lokale kakega slovenskega društva v mestu, v katerih sveti svetiljka na plin; poslušajte in slišali boste močne eksplozije, potem pa recite bombe eksplozirajo. Na ta način so konstatirali prisotnost velike zaloge municije v »Balkanu«, ko je bil v plamenih. Drugi so še dodali, da so v Postojni zaplenili cel vagon municije, ki je bil naslovljen na »Balkan« v Trstu. Seveda po preteku dobrih 8 dni so tržaški listi v drobnem tisku popravljali svoje prve vesti, češ da je šlo za eksplozije le rezervarjev plina; Trst je kljub temu še danes prepričan, da se je nahajala v »Narodnem domu« zalog balkanskega orožja, in na tudi senzacionalno vest »Battaglie Giuliane« rad sprejel. Razburila bo tudi kakega vestnega karabinerja; a morda tudi novega prefekta.

Izbruh. Neki tržaški fašistovski list piše, da je doznal, da Jugoslovani trgajo italijanske reklamne listke za italijansko državno posojilo na vlakih Trst—Dunaj. Ko je uredništvo za to zvedelo, se je seveda takoj informiralo »pri kompetentnih oblastvih« in da so tudi pritrdila, da se listki res trgajo ravno na jugoslovanskom ozemlju. Pod naslovom »La Slovane« piše list dalje: Mi Vas ne vprašamo po denarju, zahtevamo pa spoštovanje do onega, kar je last Italije, najmočnejšega in najbolj civilizovanega naroda na svetu. Sovražite, proklanjajte nas le. Nas, ki smo nekaj več kakor vi, na vseh poljih znanosti... Za domet vas prosimo, da se naučite Ezopovo pripovedko: »Muhla v bikovem rogu.« — Škoda je resno odgovarjati na take izbruhe sovraštva proti nam, kd se v zadnjem času, po Ninčičevi demisiji, dan na dan stopnjujejo po vsem italijanskem tisku, torej ne samo tržaškem. Mi jih beležimo predvsem zato, da si naša javnost ustvari vsaj medlo sliko o borbi naših bratov v Italiji z ljudmi, ki tako pišejo še proti nam, ki se nam ni treba bati njihovega bliča.

Res prava bestialnost. Neki tržaški fašistovski tehnik zopet prav odkrito pove, zakaj je Mussolini obnovil gorško pokrajino v prefekturi v Gorici. Ne radi tega, ker je videmski prefekt težko upravljal tako veliko pokrajino, ne zato, da bi se Gorica zopet dvignila, ampak radi tega, ker je Videm v teku petih let pri izkušnji odpovedal. Ker ni Videm poznal bestialnosti Slovencev, ni znal uporabljati proti njim potrebne energije in brutalnosti. Radi tega je tudi naloga Gorice danes veliko težja. »Toda list ne dvomi o uspehu Gorice v raznarodovalni politiki. Naš prefekt Casini, ki se odlikuje po temeljiti politični izobrazbi in ki ga bodo podpirali fašisti »prve ure«, bo prav lahko zavrnil tajne manevre ali tudi neželjene čine vseh (Slovencev), ki so padli med nas in jih mi trpimo iz neke fatalnosti in si prisvajajo pravico, da lahko odpravijo brez nas ali celo proti nam.« In ljudje, ki tako pišejo, govorijo o bestialnosti Slovencev in o nasilnih činih slovenskih privrancen! Videm ni bil dovolj brutalen! Kaj pa je hotel Videm slovenskemu kmetu, ki mirno orje svojo njivo in kopje okoli trte, a ima le to strašno nesrečo, da govori slovenski jezik in da ga hoče tudi obraniti. Kdaj je primorski kmet sploh zganil z mezinem proti italijanskim oblastvom? Sicer se nič ne čudimo, da omenjeni list tako piše. Saj se okoli njega zbirajo isti ljudje, ki so požigali slovenske kulturne domove. Le čudno je, da tržaški prefekt, ki tako pridno pleni slovenske liste, pusti, da se take stvari tiskajo. Na drugi strani pa smo tudi prepričani, da bo novi prefekt v Gorici šel mirno mimo nasvetov te prosiule tržaške tolpe.

Anton Lajovic:

Strankarstvo-nestrankarstvo v luči naše judikature.

(Poskus kulturno-psihološke analize.)

Iz močne notranje gnanosti pišem ta članek. Majhen narod smo, zato mislim, da je dolžnost vsakega, tudi najmanjšega izmed nas, da po svoji zmožnosti pripomore k dvigljenju našega kulturnega nivoja. Tudi pravo je del narodove kulture. Če se je tudi zgodilo, da je bilo na naš narod poveznjeno pravo tujega naroda, vendar v konkretnem slučaju uporabljajo njegove formule naši ljudje. Za to se v njihovih sodnih izrekih z nujnostjo naravnih zakonov očituje kulturni nivo našega sodništva in s tem tudi našega naroda. Življenska potreba našega naroda pa je, da dvignemo ta nivo čim višje. To se da doseči le z vztrajnim in v globino prodirajočim delom nas vseh. Ne moremo odgovornosti za nizek kulturni nivo posameznika naprtiti samo njemu na pleča, zakaj ta odgovornost bremeni na nas vseh.

Ozirač se na obe sodbi naših sodišč, ki sta iztekli proti odgovornemu uredniku »Narodnega dnevnika« (glej včerajšnje število »Slovenca« 15. t. m., stran 3, listek), hočem razkriti korenine misljenja, katero tvori temelj sodbenim izrekom, misljenja, ki ga je mogoče razumeti le iz naših kulturnih prilik. Imel bi pa težko vest, če ne bi ob daleko-

sežnosti teh vprašanj stavil na javno diskusijo svojega misljenja, ki se znatno razlikuje od onega, ki ga kažeta sodbi.¹

Ustrojstvo naše države temelji na demokraciji. Ni v naši državi nobene politične stranke, ki ne bi stala na stališčih demokracije. Naša ustava določa, da je naš vladar postavljen v prvi vrsti po volji naroda. Ta narod je v državi reprezentiran po svojih političnih strankah. Celota političnih strank v naši državi reprezentira celotno politično miselnost naroda. Gledajoč na to celoto, je smatrati vse stranke v državi za enako važne, ker one kot celota reprezentirajo duševni ekvilibar narodove miselnosti. Narod rodi iz sebe politične stranke tako, da se ljudje, katere z ozirom na državno življenje družijo enak svetovni nazor, organizirajo v skupino: politično stranko.

Strankotvorni sta zlasti dve temeljni orientaciji človeškega duha: a) konzervativna, obrnjena v preteklost in časteča

¹ Moje misljenje se zlasti obrača proti tem-le mislim sedmorične sodbe: »Zgrešeno je naziranje, da inkriminirane besede niso žaljive z ozirom na povojno javno misljenje; ob mentaliteti, ki bi zasebnemu tožitelju očitanih dejanj ne smatrala za žaljiva, marveč za običajna in na sedanjem demokratskem naziranju utemeljena, ne bi tako puhel družabni red mogel dolgo obstajati. Sodišče ne sme upoštevati takega pokvarjenega misljenja, ko bi morda kje obstajalo. Za sodišče je merodajna le pravica, kakršna je oblikovana v doslej veljavnih zakonih in moralnih načelih.«

njene dobrine, vkoreninjena v tradicijo in braneča jo, druga b) napredna, stavlja joča se v nasprotje s preteklostjo, stremeča po novih ureditvah življenja in zato podira joča stare ideale in stare temelje družbe. Ni od volje državljana odvisno, kateri teh grupacij se pridruži, zakaj orientiranost v eno ali drugo stran je posledica gotove talentiranosti človeka, celotnega njegovega duševnega ustrojstva, ki ga z nujnostjo vede v ono grupacijo, ki odgovarja njegovemu bistvu. So ljudje, ki so odločno konzervativno talentirani, so drugi, ki so nadarjeni v nasprotno smer.² Naravno je, da močno strankotvorno učinkujejo le tisti strankarji, kateri so dogmatično prepričani o pravilnosti svetovnega nazora, ki ga zastopa stranka. Razumljivo je, da vsi taki z apostolsko gorečnostjo skušajo pridobivati čim več pristavev za svojo stranko. Politična stranka ima enako vsaki družbeni skupini tendenco, lastno sploh vsakemu živemu bitju, da se čimbolj okrepi, razraste in razširi svojo moč. Ko pride politična stranka do moči, je naravno, da skuša v državnem življenju oživotvoriti svoj ideal.

² Če hočem identificirati one sile, ki delujejo strankotvorno, pustim na strani vse one ljudi, katere vede v kako stranko ne idejna orientacija stranke, temveč kak drug, materialistični interes. Take vrste strankarji so brez motoričnega pomena za narod in so po izreku prijatelja kakor svišč, ki ga vsak veterček prenese iz enega mesta na drugega. Oni so koruptivni element, nositelji in povod onega, kar družba v strankarstvu perhoracira kot zlorabo strankarstva.

Naravno torej, da se udeležuje partizansko, kajti ona smatra svoj ideal za edino pravilen in edino garantujoč narodovo blagostanje. Čim večji krog ljudi more politična stranka privesti v svoje okrilje, tembolj se razširi interes za javne zadeve narodove. Razvoj demokracije vede do močnega razvoja politič. strank, ki imajo vse naravne tendence pritegniti čedalje večje množine državljanov v svojo interesno sfero. S takim razvitkom je zvezan močan narost interesa za državo, kateri interes se kmalu okrepi na intenziteti in se končno izliva v močno čuvstvo ljubavi za državo in navezanosti na njeno usodo. Pritegnitev čim širšega kroga državljanov k zanimanju za državne probleme razprosti večnu več novih stvariteljskih sil narodovih, ki naraščajo toliko bolj, čim bolj široke kroge zavzema življenje političnih strank. Tako spolitiziranje in popartizanje naroda torej pomenja dotok izrednih stvariteljskih sil v naročje državi, pomenja maksimizacijo interesa za državo.

V demokratični državi je torej napredek strankarstva najmočnejši vir državne moči. V demokratični državi je partizanstvo ideal.

Ta ideal ima družba tendenco udeleževati v vseh onih državnih organizacijah, katerih oblika je bazirana na politične stranke. To velja za državo kot upravni organizem, velja pa pri nas tudi za občino.

Vprašam pa se: V kaki drž. obliki pa je nestrakarstvo ideal? In ne najdem druge oblike, kot državno obliko tiranije ali pa a b

Dnevne novice

★ Publikacije »Goriške Matice« za 1927 so dospele na ljubljansko carinarnico. Kakor hitro bo carinjenje gotovo, se bo začelo z razpošiljanjem; cenjene naročnike prosimo, naj potrpe še toliko časa. Ker so koledarji opremljeni s številkami (vsaka številka bo igrala zaradi razpisanih nagrad), naj si poverjeniki zabeležijo, a katero številko opremljen koledar se bo komu izročil. Številke onih naročnikov, katerim bodo knjige odposlane naravnost od Glavnega poverjenišča, vodi Glavno poverjenišstvo v evidenci. Oni naročniki, ki knjig ne bi plačali najpozneje do 15. januarja 1927, izgube pravico do izžrebanih nagrad. Kdor bo izžreban, ga bomo posebej obvestili. — Glavno poverjenišstvo.

★ Potnina katehetom. Leto se bliža h koncu, a katehete še do danes niso dobili tistih beraških dinarjev za pota v zunanje šole za čas od 1. januarja do konca marca 1926. In vendar je bilo kritje za to potnino v proračunu 1925-26. Prosimo naše poslance, naj poizvedo, kje neki tičijo ti zneski!

★ Umrl je na Črnavcu tik Brezja zidar, koroški rojak Ivan Serafin. Bil je orožnik. Kot tak je pred kakimi tremi leti prejel za plačilo za vneto lovljenje nekega tatu krogla v leva pljuča. Zdaj je pritegnila pljučnica, ki je bila zavoljo krogle smrtonosna. Star je bil 36 let; bil je varčen gospodar, priden delavec, skrben oče, najnetejši gasilec. Zapustil je nepreskrbljeno mlado ženo in tri otročiče. V državni službi je prejel kroglo — smrtno kal. Naj država nadomestila ubogi družini prerano izgubljenega očeta!

★ Letošnji občni zbor »Zveze blagajniških zdravnikov« se vrši 2. januarja 1927 v veliki dvorani palače OUZD v Ljubljani ob pol 12 dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. otvoritev občnega zbora; 2. nagovor zastopnikov SUZORA; 3. poročilo odbora in revizorjev; 4. volitev funkcijonarjev odbora in revizorjev; 5. slučajnosti.

★ Okrajna hranilnica in posojilnica v Šk. Loki je darovala za poplavlence v škofjeloškem okraju znesek Din 20.000 in sicer se je Din 13.000 razdelilo v gotovini, Din 7000 se je pa odpisalo na račun obresti od posojil.

★ Društvo državnih upokojencev in upokojenk za Slovenijo, zdaj v Mariboru, vabi svoje člane na III. izredni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 19. decembra ob 10 dopoldne v hotelu »Kosovo« v Mariboru, Grajski trg. Dnevni red: 1. volitev načelnstva; 2. poročilo o uradniškem kongresu v Zagrebu; 3. slučajnosti.

★ Za rezervne častnike. Prijave za legitimacijo za trikratno polovično vožnjo na državnih železnih cestah za leto 1927 naj člane — rezervni častniki, ki niso državni nameščenci ali upokojenki, pošljejo upravi tega pododboru. Legitimacija velja samo za tisto leto, za katero je bila izstavljena. — Pododbor Ljubljana.

★ Zrebanje loterije Kat. prosv. društva pri Sv. Petru pod Sv. gorami se je prelozilo. Vršilo se bo začetkom prihodnjega leta. Toliko v obvestilo onim, ki vprašujejo osebno ali pismeno.

★ Odbor Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 12, je prejel znatno število prošelj svojih članov, ki pričakujejo za praznike izdatnejše podpore. Zato smo prisiljeni obrniti se na p. n. občinstvo z vročo prošnjo, da nam pomaga vsaj delno omiliti bedni položaj in položaj dar slepih na oltar. Milodare sprejema (v denarju in blagu) pisarna Podpornega društva slepih.

Kratek kožuh

Iz finega angleškega sukna, elegantni vzorci, s krznom podloženi, s nabavite najceneje pri trvdki

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

solutne monarhije. Absolutni vlastodržci nimajo nobenega interesa na tem, da bi se narod količjak intenzivno interesiral, kako oni vodijo politiko in celo ne, da bi se hotel na kak način udeležiti po svoje in eventualno nasproti njihovim težnjam. Če v absolutistično vladani državi tudi življenje rodi male nastavek političnih strank, le-te nujno boleha na tem, da nimajo nobene verjetnosti uveljaviti kdaj svoje ideale, kar ima za posledico, da v ljudeh vsled brezupnih perspektiv počasi mineva zanimanje za javno življenje, na katero, kakor vidijo, itak ne morejo vplivati, zaradi česar se polagoma uklonijo, izgubivši vsak interes na političnem življenju. Absolutistična vladavina ima torej v nasprotju z demokracijo rezultat, da se ljudje desinteresirajo na javnih poslih, da njihove stvarilne sile polagoma zamirajo in končno ugasnejo. Signatura absolutističnega režima je torej desinteresanost državljana, mrtvilo, minimizacija interesa za državno življenje. V takem absolutističnem ozračju pa se rodi oni tip javnega funkcionarja, ki se imenuje neustrankarski. Absolutistični režim ne more rabiti človeka, ki bi hotel gledati po svoje na javno življenje, temveč uspeva samo z onim slepo pokornim funkcionarjem, ki se strogo giblje v okviru organizacijskih oblik in formul, ki mu jih pripisuje absolutistični režim. Signatura takega funkcionarja je mehanično, brezdušno in desinteresirano, forma-

★ Na 15 let je bil obsojen v Subotici Gottfried Freitag, ki je v Sekiču ustrelil 14 letnega Imra Andjela, njegovo gospodinjco Vero Kovač pa hotel posiliti. Ker se mu to ni posrečilo, je napadel Kovačovo z nožem in jo ž njim tako obdelaval, da je izgubila zavest. Le hitri zdravniški pomoči se ima Kovačeva zahvaliti, da je ostala pri življenju.

★ Krvav pretep v Zagrebu. Dne 14. decembra zjutraj ob 2 je nastal v gostilni Dalmacija v Petrinjski ulici v Zagrebu pretep, ki je končal žalostno. Med pretepom je bil zaboden v prsa Milan Baljug. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se bori s smrtjo, štiri pretepače pa je policija odvedla v zapor. Vsi skupaj so bili pijani.

★ Poizkušeni samoumor. V Zagrebu si je prerezal žile na roki 27 letni Ljudevit Bahter. Prepeljali so ga v bolnico. Ker je izgubil obilo krvi, je njegovo stanje nevarno. Vzrok poizkušene samoumora je neozdravljiva bolezen.

★ Smrt v vodnjaku. Pri Sarajevu so te dni našli v nekem vodnjaku truplo človeka srednjih let. Sosedje so takoj ugotovili, da je to 35 letni Ahmed Kartal. Sodijo, ki ga je Kartal, ki je bil hrom na eni nogi, po nesreči padel v vodnjak in tam utonil.

★ Občinske volitve v Osijeku se bodo vršile 18. februarja 1927.

★ Smrtna obsodba. V Novem Sadu je bil 14. decembra obsojen na smrt Miša Krnjak, ki je, kakor smo svoječasno poročali, umoril v Gajdobi svojega gospodarja Jakoba Streka in njegovo ženo. Nato je skušal vlomiti v blagajno, kjer je bilo 40.000 Din, pa se mu ni posrečilo. Krnjaka so orožniki tri dni po umoru izsledili in izročili sodišču, ki ga je sedaj obsodilo radi dvojnega roparskega umora na smrt.

★ Jedilno orodje, britve, škarije, nože, obličje za kurja očesa, lasostrižnice in nadomestne dele, izvirno solingenško blago, kupite najugodnejše pri »Jekloc«, Ljubljana, Stari trg.

★ Božična darila v veliki izbiri orožja in potrebščin za lovec najceneje pri puškarnju F. K. Kaiser, Ljubljana, Šelenburgova 6.

★ Ito — zobna pasta najboljša.

★ Specijelno za gg. duhovnike so ravnokar došli nepremičljivi Hubertus-plašči iz velblodske dlake. — Krasne črne suknje vedno na zalogi pri trvdki F. Lukič, Ljubljana, Pred škofijo 19.

★ Krasne damske plašče po neverjetno nizkih cenah dobite le pri trvdki F. Lukič, Pred škofijo 19.

★ Čevlje za male noge št. 35, 36 in 37, več tisoč parov močnih, solidnih in trpežnih, prodaja tovarna Peter Kozina in Komp. Tržič v svojih lastnih trgovinah Ljubljana, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1, po povprečni ceni Din 145.—, dokler ta zaloga traja.

Ljubljana

○ Kraljev rojstni dan. V petek 17. decembra se obhaja rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. kot državni praznik. V ta namen se vrši tega dne ob 11 v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja slovesna pontifikalna sv. maša, po kateri se bodo opravile svečane molitve. — V pravoslavni kapeli kakor v evangelijski cerkvi je slovesna služba božja ob 10. — Vsi državni uradi in oblasti naj razobesijo na svojih poslopih državne zastave. V šolah se ne vrši pouk, v državnih uradih kakor tudi v trgovinah in obratih naj delo počiva. Po svečanem opravilu v stolnici bo veliki župan ljubljanske oblasti sprejemal v županijski palači na Bleiweisovi cesti čestitke Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

○ Na rojstni dan Nj. Vel. kralja bo mestna občina, kakor običajno, okrasila svoja poslopja z zastavami in prosi za slično okrasitev hiš tudi vse sosesčanstvo.

○ VI. Prosvetni večer bo posvečen tajnosti prirode. G. predavatelj prof. Prezelj

listično funkcioniranje. Tak funkcionar je neustrankarski, ker ne sme poznati nobene druge orientacije duha, nego tisto, ki mu jo predpisuje absolutistični režim. V absolutistični državi je neustrankarstvo ideal.

Iz navedenega bi izhajalo, da za one javne organizacije v našem narodu, katerih organizacijske oblike so bazirane na politične stranke, danes nikakor ne more biti ideal neustrankarstvo, ker bi tak ideal nasprotoval natori stvari.

Utegnil pa bi kdo pomisliti: ali ni mogoče, da bi kulturni razvoj privedel tudi v demokracijo do tega, da se razvije neustrankarstvo kot ideal? — Jaz sem takih misli, da to ni mogoče. Zakaj prepričan strankar bi mogel neustrankarstvo gledati na državno življenje šele ta-čas, če bi svoja strankarskega svetovnega nazora ne gledal več kot dogmo, temveč samo še kot funkcijo, ga gledal torej mizlo relativno. Toda tako spoznanje bi plačal z izgubo svoje borbenosti. Zakaj dogmatično mišljenje v strankarskem pogledu ali tudi v kakršnemkoli drugem pogledu je temelj in vir vsake agilne aktivnosti človekove. V tem obstoji družbena funkcija dogme. Stranka, katere ne bi bila več dogmatično prepričana o pravilnosti svojega svetovnega nazora, bi izgubila svojo borbeno silo in bi s tem izgubila ne samo življensko pravico do svojega obstanka, temveč bi v resnici tudi poginila. Narodovo politično življenje bi bilo uničeno v istem trenutku, čim bi vse stranke stremele po nadstrankarstvu. Neustrankarstvo je torej ideal, ki je diametralno nasproten bistvu demokracije, on pomenja politično smrt naroda, a demokracija življenje. [Dalje sledi.]

nam bo odkril zastor, za katerim bije srce rastline. Predavanje bodo pojasnjevale svetlobne alike. Opozorjamo na to vlezanimivo predavanje zlasti mladino naših šol. Predavanje se vrši v Ljudskem domu v petek ob 8 zvečer. Dvorana bo kurjena.

○ »Krekov mladina«, podružnica Ljubljana, ima v petek, dne 17. decembra ob pol osmih zvečer redni sestanek. Člani se pozivljejo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo! — Odbor.

○ Slovenski obrednik. Liturgični odsek bo imel sejo danes ob 4 popoldne v posvetovalnici KTD. Posebej se ne bo vabilo.

○ »Ljubljana«. Danes ob 8 zvečer vaja za mešan zbor. Zaradi važnosti prosimo polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

○ Obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani. Ker na naše resolucije in zadnji spomenico ne dobimo od g. vladnega komisarja niti pozitivnega niti negativnega odgovora, vabimo vse tov. in tovarišice na sestanek za danes ob 18. uri na Grabnu. — Sklicatelji.

○ Odbor za postavitev spomenika kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju. Zaradi ko incidence z oficijelno prireditvijo na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja sklicani prvi plenarni sestanek je preložen na torek, dne 21. decembra 1926, ob 20 z istim dnevnim redom.

○ Žensko vprašanje v kazenskem pravu. V nedeljo ob 10 dopoldne priredi v zbornišni dvorani vseučilišča »Ženski pokret« svoje tretje predavanje. Predavatelj je g. dr. Metod Dolenc, profesor vseučilišča, ki bo govoril o izredno zanimivem predmetu: »Žensko vprašanje v kazenskem pravu«. Vljudno vabimo vse ljubljansko žensko in prijateljce našega društva na predavanje. Vstopnine ni, samo prostovolni prispevki za kritje stroškov.

○ Slika Pašiča na mrtvaškem odru. Znani akad. slikar Franjo A. Sterle je naslikal Pašiča na mrtvaškem odru. Slika je delana v Saborni cerkvi v Beogradu. Razstavljena je v izložbi trgovine Babka na Aleksandrovi cesti.

○ Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce mesta Ljubljane in okolice, da bo uvedel v svrhu razbremenitve sodnih, odnosno političnih oblasti na podlagi § 42 zakona o zavarovanju delavcev prisilno izterjavo zapadlih zavarovalnih prispevkov po lastnih izvršilnih organih, ki se bodo izkazali s posebno legitimacijo urada.

○ Nova trafika. Na Sv. Petra cesti 28 v Ljubljani je oddati trafika, ki se bo na novo ustanovila. Invalidi ali vdove, ki reflektirajo na to trafiko, naj se zglaste do 22. decembra v Združenju vojnih invalidov.

○ Božična drevesca. Ker nista imela potrdila od domačega županstva, da so drevesca res iz njunega gozda, je tržno nadzorstvo zaplenilo dvema kmetoma pripeljana božična drevesca, vsakemu po sto komadov. Tržno nadzorstvo zlasti pazi na to, da se pripeljejo na trg le taka drevesca, ki ne pomenjajo uničevanje mladih smrekovih gozdov.

○ Tatvine koles se množe. Ze včeraj smo poročali o dveh kolesarskih tatvinah, danes pa moramo beležiti o porastu na štiri. Kmečki posestnik Franc Babnik iz Zgornjega Kašlja si je v torek prišel v Ljubljano zdraviti zobe. V veži hiše na Mestnem trgu 3, kjer stanuje zobozdravnik, je pustil kolo, katerega mu je neznan kolesarski specialist zmanjkal, ko je lastniku »zdravnik« drel zob. Kolo je vredno 2000 dinarjev. — Drugo kolo je bilo ukradeno v torek zvečer zidarju Alojziju Svetku iz Bizovika. Svetek je shranil kolo v nezaklenjeni kleti srednje tehnične šole na Mirju, toda neznan tat si ga je prilastil.

○ Policijska kronika. Policija je aretirala štiri osebe in sicer radi tatvine, postopanja in dve radi beračenja. Policiji so prijavljeni štirje slučajji kaljenja nočnega miru, dvoje prekoračenj policijske ure, trije prestopki pasjega kontumacia in pet cestno policijskih prestopkov. — Kuharici Mariji Hus v Rožni ulici je bilo ukradeno 600 Din in več zlatnine v vrednosti 1200 Din.

○ Za Božič došle krasne svilene in volnene bluže. — Kristofić-Bučar, Stari trg 9.

Maribor

○ Mala cvetka, sv. Terezija od Deteta Jezusa. Od danes naprej do nedelje predvaja tukajšnji kino »Apolo« krasen film »Umirajoča rožica«, ki vsebuje celotno življenje sestre Terezije od Deteta Jezusa in veliko proslavo ob njenem proglašenju za svetnico. Ta film je nekaj posebnega in naj si ga vsakdo ogleda.

○ Proslava rojstnega dne kralja Aleksandra se vrši v petek s slovesno službo božjo ob 11 v mestni stolni cerkvi. Sv. mašo bo služil prevzvišeni škof dr. Andrej Karlin ob veliki asistenci in udeležbi državnih civilnih in vojaških oblasti. V šolah ni pouka, pač pa je slovesna služba božja za vse šole v cerkvah in proslava v šolskih prostorih. Trgovine ostanejo ves dan zaprte.

○ Nocjo predavanje g. dr. Jeharta o Galileji, domovini našega Zvečičarja, v dvorani Zadržne gospodarske banke. — Predavanje spremljajo slike po originalnih fotografijah. Začetek ob 8.

○ Koncert Lujo Pleina. V torek zvečer se je vršil v kazinski dvorani koncert hrvaškega tenorista g. Luje Pleina. Odziv publike je bil slab, dasi bi bil koncert zaslužil boljši obisk. G. Plein je žel obilo priznanje. Razpolaga z

UNION ČOKOLADA KAKAO BONBONI

močnim, šolanim glasom, ki zveni zlasti v nižjih legah zelo ugodno.

○ »Dalmacija« — zemlja solnca. »Jadranski stražar« v Mariboru se je posrečilo dobiti tehnično vzorno dovršen film »Dalmacija« — zemlja solnca, ki se bo predvajal v Grajskem kinu od srede 15. decembra naprej ob 14 in 16. Film je jako zanimiv in izredno poučen. Pojasnjeval ga bo in med predvajanjem tolmačil učitelj, ki ga je tukajšnji odbor »Jadranske stražar« poslal na svoje stroške v enomesečni propagandni kurz, katerega je priredil glavni odbor v Splitu. Film je priporočljiv zlasti šolski mladini s poučnega ozira. Cene prostorom so zelo znižane, za dijake in vojaške 3 Din, za odrasle 5 Din ne glede na vrsto prostorov.

○ Angleški krožek v Mariboru priredi v soboto 18. decembra ob pol 18 v dvorani Vesne vsakoletno čajanko, ki je lani zelo lepo uspela. Ob tej priliki predava slovenski javnosti dobro znana Miss Copeland iz Ljubljane o moderni angleški literaturi. Na programu so razen tega recitacije in koncertne točke, med njimi solo na harfi g. F. Lukeža. — Po oficijelnem programu se vrši prosta zabava. Člani društva in po njih vpeljeni gostje se vljudno vabijo.

○ Dva nova obrata v Slovenski ulici. Iz Slovenske Bistrice se je preselila v Maribor tovarna za izdelovanje kovinastih gumbov. Tovarna je last Arturja Marenzi in bo obratovala v Slovenski ulici 8. — Novo in veliko ključavničarsko obrt je začel v Slovenski ulici 24 Lavrenčič.

○ En učitelj za dva razreda. Na I. deški ljudski šoli mora poučevati en učitelj dva velika razreda, od katerih vsak človek okrog 60 učencev. Samoobsebi je umljivo, da pouk pri tem trpi. O tem slučaju je svoječasno naš list že poročal ter pozival prosvetno oblast, da nastavi na zavodu še eno učno moč. Poziv je bil zaman in pravijo, da bo ostalo tako do konca leta. Čudimo se, da je naenkrat zavlada toliko pomanjkanje učiteljskih moči. Da poučuje en učitelj skupaj dva razreda, to še gre kje v kaki pohorski vasi, kjer se ne gleda posebno strogo na učne uspehe, v mestu pa to nikakor ni umestno.

○ Nova čitalnica v Mariboru. »Delavska zbornica«, ekspozitura v Mariboru, je te dni otvorila novo čitalnico v svojih tajniških prostorih na Rotovškem trgu. V čitalnici so na razpolago slovenski, hrvaški, srbski in inozemski dnevniki in vse pomembnejše slovenske in inozemske socialno-politične revije. Čitalnica je otvorena dnevno od 18 do 21. Vstop je vsakomur prost. Priporočamo jo prav posebno vsem organiziranim delavcem in nameščencem, ki imajo sedaj priliko črpati svoje znanje iz teh važnih in potrebnih revij.

○ Ekspozitura delavske zbornice se je preselila iz dosedanjih prostorov v poslopje Okrožnega urada na Rotovškem trgu. — Za stranke je tajništvo na razpolago dnevno od 15 do 18. Pozivamo vse delavske organizacije in organizacije nameščencev, da se v slučaju sporov, mezdnih gibanj, kakor tudi v slučaju slabega ravnanja z delavci in nameščenci obračajo vedno na ekspozituro Delavske zbornice. Tajništvo vodi bivši strokovni tajnik g. Čeh. V nujnih slučajih se lahko zglaste stranke tudi dopoldne pri šefu Posredovalnice za delo, ki ima urad istotam.

○ Obrtno nadaljevalna šola naproša delodajalce, da poravnajo vajenci in vajenke do torka (21. decembra) popoldne svoj dolg na šolnini za november in december. Šolnina se sprejema vsak dan (razen praznika in nedelje) na mestnem magistratu od 9 do 12 in od 3 do 5. Vajenci in vajenke naj prinese seboj pobotnice za plačilo za oktober.

○ Prosta stanovanja. Stanovanjsko sodišče v Mariboru razpolaga s sledečimi stanovanji: Aleksandrova cesta 67, I, 2 sobi, kuhinja in pritlikline od stranke Leopolda Haller. — Grajska 3, I, 2 sobi, kuhinja in pritlikline od stranke Kresimir Korošak. — Orožnova 7, I, dvorišče, 2 sobi, kuhinja in pritlikline od stranke Tomaž Škof. — Rajčeva 4, I, soba, kuhinja in pritlikline od stranke Antonije Peklari. — Rajčeva 13, pritlikline, soba, kuhinja in pritlikline od stranke Franc Fabinger. — Krempeljova 6, podstrežje, soba, kuhinja in pritlikline od stranke Janko Dovjak. — Vetrinjska 15, I, soba s pečjo, od stranke Rudolf Stauber. — Prošnje za dodelitev se morajo vložiti najkasneje do četrta 16. decembra.

○ Obrtno gibanje v novembru. Mariborski magistrat je izdal v novembru obrtno pravico 5 mesarjem, 1 klobučarju, 1 branjevki, 1 trgovski agenturi, 2 krojačema, 1 trgovini s suhogasilniki ognja, 1 tlakarju, 1 trgovini z jajci, zelenjavo, sadjem in mlečnimi izdelki, 1 mizarju, 1 damski frizerki, 1 slaščičarju. — Uklenjena je bila ena obrtna pravica za tlakarstvo.

○ Za božičnico podpornega društva revnih učencev so še darovali: ga Guštin 500 Din; g. Kraji Ruše, tovarna za dušik 200 Din; gg. Swaty, Pirchan, primarij dr. Matko po 100 Din; primarij dr. Cerič, Thür po 50 Din; pri-

marij dr. Robič 80 Din; v blagu pa tvrdke: Ullaga-Szinicz, Lah, Paš, Jaš in Lesjak. Blagim mladim ljubim iskrena zahvala! Prosimo še blagohotnih prispevkov v denarju, blagu, pecivu, sadju, bonbonih za božičnico, ki bo v nedeljo 19. decembra ob pol 3 v telovadnici dekliške meščanske šole v Cankarjevi ulici, h kateri vabi odbor vse prijatelje in dobrotnike. Darove prosimo do sobote v meščansko šolo v Cankarjevi ulici.

Celje

Obrotovanje v trgovinah. Po sklepu gremija trgovcev v Celju na seji dne 13. t. m. ostanejo trgovine na rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra dne 17. decembra med službo božjo, t. j. od 9—10 dopoldne zaprte.

Žlata nedelja. V smislu sklepa seje našelstva gremija trgovcev v Celju z dne 13. t. m. se člani obveščajo, da smejo v nedeljo pred božičnimi prazniki, dne 19. decembra trgovine imeti odprte, in sicer od 8—12 dopoldne. — Načelstvo.

Ptuj

Mestno gledališče. V nedeljo popoldne so ponovili »Desetega brata«, menda zadnjič v sezoni, ker se je zanimanje zanj že poleglo, kar je bilo tudi opaziti na manjši udeležbi. V torek zvečer je šla Remčeva »Magda« čez oder.

Glasbena Matica bo priredila 8. januarja koncert, pri katerem bodo nastopili glasbeni učitelji in mladinski zbor. Društva opozarjamo, naj na ta dan ne priredijo kake druge prireditve.

Moš uniformo. Po mestu so se pojavile dijaške čepice, ki jih nosijo nekateri dijakji in dijakinje. Na pročelju se blišči v srebru številka razreda. Nihče ni ukazal to noše, sama se je pojavila.

Božičnica. Podružnica Kola jugoslovanskih sester bo priredila tudi letos kakor druga leta dne 20. t. m. v Društvenem domu božičnico za ubogo deco.

Razbit splav. K poročilu v št. z dne 14. decembra dostavljamo, da je bil splav last nekoga trgovca z lesom v Brezno v Dravski dolini in da je preostali les kupil trgovec z lesom v Ptuj g. Krvavca.

Snažna gospodinja

Čisti in polira svoje pohištvo, usnjeno garaturo, steklo, sploh vse emajlirane in politirane predmete s

FURMOTO

Urtnika

Društvo za raziskavanje jam priredi v nedeljo dne 19. t. m. ob treh popoldne v Rokodelskem domu na Vrhniki predavanje »o podzemskem svetu«. Predavatelj g. dr. V. Bohinec bo s številnimi skopičnimi slikami, večino samostalnih in naših domačih jam, tolmačil postanek podzemskih jam in kapijskih tvorb. Vstop je prost.

Trbovlje

Otroški vrtec v Trbovljah-Vode priredi dne 19. t. m. ob 4. popoldne običajno »Božičnico« v Delavskem domu. Igrali bodo gojenci otroškega vrta. Prihitite vsi k nedolžnim otročičem. Ni lepšega veselja kot ob božičnem drevescu v krogu onih, ki ne poznajo zla.

Materina ljubezen. Igra se ponovi v nedeljo dne 19. t. m. ob 5. popoldne v Društvenem domu. Ker je igra ena najboljših in se kaj takega v Trbovljah še ni vrtila, vabimo na obilen obisk. Vstopnice se dote v predprodaji v obliki konzumih.

Rekord v produkciji premoga. Trboveljski rudnik je napravil rekord v produkciji premoga. V soboto se je izvozilo iz jame in z Doberne 6400 vozličkov ali 456 vagonov. Tega števila rudnik do sedaj še ni dosegel. V splošnem je ves čas zimske sezone, ki se začne že s septembrom, ko prihajajo naroblila od vseh strani, dela toliko, da ga rudnik težko zmaguje. TPD pa seveda drugače sodi, ako delavstvo prosi za malenkostno nagrado, in se izgovarja, da je redukcija zmanjšana.

Težak porod. Bernotova socialistična skupina »Klanec« listu kandidatov za oblastne skupščine že ves teden. Ti so bili že v petek nekako izvoljeni med štirimi stenami, v nedeljo bi jih bila morala »masa« samo še potrditi. Do tega ni prišlo, akoravno so se prekljali med seboj in z drugimi socialističnimi strankami več ur. Povabljeni so bile vse socialistične stranke za v torek popoldne. Tudi sedaj ni prišlo do sklepa, pač pa hočejo imeti skupno listo, na kateri bi bil nosilec g. Bernot. Danes v sredo se zopet sestanejo in mi že vnaprej vemo, da od skupnega nastopa ne bo prišlo, ker imajo socialistične stranke sestavljeno in tudi že vloženo listo, ki bo tudi »skupna«. Je pač težko, če bi bil vsak rad poslanec, če je zmožen ali ne.

Skiopitno predavanje. V nedeljo 19. t. m. popoldne se vrši točno ob pol štiri v Društvenem domu skioptično predavanje (s kinoaparatom) o francoski revoluciji. Predava g. dr. Cepuder iz Ljubljane. Vstopnina 2 Din. Predavanje bo zanimivo in poučno! torej ne zamudite!

Slovenska krajina

Strah pred bodočnostjo. Udarce za udarcom zadeva prekmursko ozemlje. Vremenske nezgode so uničile v veliki meri poljske pridelke. V pomikanju teh se je ljudstvo zaneslo na živino in mnogo je takih, ki so se edino s prodajo kakega živinčeta upali rešiti težkih preživljajočih skrb. Nesreča je vzela tudi to nado. Ze nad mesec dni divja med živino bolezen, pred katero v največjih slučajih ni pomoči in konca navadno s poginom živinčeta. V mnoge hiše se je naselil strah. Kaj bo v bodoče, v dolgi zimi. Zita ni, krompirja ni, sedaj pa še ta nesreča. Niti za nakup živin ne bo denarja, kaj šele za obklobo in obutev.

Martinšček. Božič se bliža. Ko so je žrebanje preložilo, se je mislilo tudi na to, da bi se vršilo morda tik pred božičnimi prazniki, da bi na ta način z izžebanimi dobili mnogim naredili veselje. Sreč pa je še toliko, da na žrebanje zaenkrat še ni mogoče misliti. Zato pa posegajte po njih! Če za božično darilo ni mogoče dati dobila, si nabavite in poklonite vsaj srečke kot darilo. Dobijo se na vseh župniških mariborske škofije, v Ljubljani pa med drugim pri lazaristih. Kupujte jih in pomagajte zidati prepotrebni dijaški dom »Martinšček«.

Poravnajte naročnino!

Dopisi

J. B.:
OBRITNO ŠOLSTVO ZA VAJENCE V ŠT. VIDU
NAD LJUBLJANO.

Št. Vid-Višmarje z vsemi bližnjimi vasmi je prava kolonija mizarske obrti. Nikjer v celi Sloveniji nimamo tako razvite domače mizarske obrti kakor ravno v Št. Vidu nad Ljubljano. Zato ni čuda, da je v vsaki drugi hiši mizarska delavnica in so tudi velika tovarniška poslopja urejena z vsemi modernimi stroji za pohištvena in stavbna mizarska dela. Da je tako, je precej zasluže pri posameznih mojstrih, kateri so šli veliko po svetu se učiti, kako se mora delati in kakšnim potom se more konkurirati proti tujim izdelkom. Poleg tega pa je v mladosti nudila prvo izobrazbo marsikateremu vajencu in pomočniku »Obrtniška šola« sama v Št. Vidu, ki je bila že ustanovljena dne 5. nov. 1882, ena najstarejših obrtnonadaljevalnih šol v Sloveniji, izvzemši Ljubljano, Maribor in Ptuj.

Ze prvo leto je obiskovalo šolo 46 vajencev, 17 rokodelskih pomočnikov ter 8 kmetskih fantov; skupaj 71 slušateljev. Za časa svetovne vojne je bila vajeniška šola le leta 1915-16. in jo je obiskovalo samo 33 vajencev. Na novo se je zopet otvorila »Občna obrtno-nadaljevalna šola« dne 8. septembra l. 1919. s 136 učenci, in sicer v pripravljalnem razredu 63 vajencev, v I. razredu 46 vajencev in v prostovoljnem tečaju 27 pomočnikov. Leta 1920-21. so nastale z ene šole kar dve, in sicer že obstoječa Občna obrtno-nadaljevalna šola in na novo ustanovljena »Strokovna mizarska nadaljevalna šola«, edina te vrste šole v Sloveniji.

Občna šola je imela to leto 69 vajencev, razdeljene v pripravljalnem razredu 29, v I. razredu 30 in v II. razredu 10 vajencev za vse ostale stroke izven mizarjev. Mizarska šola pa je imela 94 mizarskih vajencev; v pripravljalnem razredu 34, v I. razredu 37 in v II. razredu 23 vajencev. Za prejšnje šolsko leto 1925-26. je bilo stroškov za obe šoli 61.688 Din 49 par. Dohodki; na vpisnini vajencev 12.800 Din, občina Št. Vid 12.500 Din, trgovska in obrtna zbornica 3680 Din, občina Zgornja Šiška podpora 2000 Din in država 5450 dinarjev. Vseled nezadostne podpore od strani države ostane še nekaj dolga. V tem pogledu se bode moralo nekaj ukreniti, da ne bosta obe šoli sredi šolskega leta prenehali s poukom. Pri nas veljajo še predpisi, da plača država dve tretjini — ali »nema para«! Obrtniki v Št. Vidu nad Ljubljano so v znak protesta proti malemanosti države v vprašanju kreditov za obrtno-nadaljevalno šolstvo segli po samopomoči ter bodo to šolo skozi pet mesecev sami vzdrževali. Hvalevredna po-žrtvovalnost! Posnemajmo!

Tekoče šolsko leto 1926-27. ima Strokovna mizarska nadaljevalna šola 102 mizarskega vajenca, Občna obrtno-nadaljevalna šola pa 93 vajencev. Slednja ima po strokah: 10 stavbnih in 12 strojnih ključavničarjev, 4 kovače, 3 livarje, 4 zidarje, 3 kolarje, 13 sodarjev, 4 pleskarje, 3 mesarje, 14 krojačev, 9 čevljarjev, 4 elektromonterje, 3 mehanike, po enega kleparja, kamnoseka, tesarja, tapetnika, brivca, peka in kovinskega strugarja. Iz občine Št. Vid je 135 vajencev, Zgornja Šiška 37, Smartno pod Smartno goro-Tacen 15, Spodnja Šiška-Ljubljana 7 in eden iz Ježice. Nujno potrebno bi bilo, da se otvori tudi III. razred na obeh šolah, kakor v Ljubljani, posebno ako pomislimo, da absolutno nad polovico učencev Tehniško srednjo šolo v Ljubljani iz Št. Vidške šole in kako težko sledijo za šolskim poukom na Tehniški srednji šoli vajenci, ki so dokončali samo dva razreda.

Občni zbor Kmet. podr. za Ljubljano se je vršil zadnji terek zvečer v dvorani Kmetijske družbe. Pravzaprav bi se bil moral ta občni zbor že popreje vršiti, toda ni bil sklepčen in tudi to pot je šla trda za sklepčnost. Po vsem mestu so iskali svoje ljudi in jih tirali na zbor in telefon je obupno iskal kavarjara g. Krapeža, da naj vendar pride, da ne bo zopet polomije. No in g. Krapež je nazadnje je prišel in v velikem veselju je na to g. Jamnik otvoril zbor ter pričel v daljšem govoru razkladati, kako ni podružnica prav nič delala tudi to leto in kako so bile od borove seje največkrat nesklepčne. Po poročilih tajnika in blaginjske se je prišlo brzo k glavnim točki dnevnega reda, k volitvi delegatov za občni zbor Kmetijske družbe. No ta volitev se je pa podružnici bolje posrečila. G. tajnik je šel okoli zborovalcev in dal vsakemu listič, na katerem je bila napisanih po sedem kandidatov za delegate. Ko je tajnik lističe razdelil, jih je pa s primerno torbo zopet pobral, oddal skrutinitorjem, ki sta kmalu konstatirala, da je vseh sedem kandidatov tudi izvoljenih. Kateri partiji pripadajo izvoljeni delegati, se ne da kar tako dognati, kajti med pristnimi radičevskimi republikanskimi možakarji je n. pr. tudi g. Josip Turk, ki pa menda vendar še ni prestopil v Radičevsko republiko. Zanimivo je pa to, da tako delavna podružnica kot je ljubljanska, voli kar sedem delegatov, torej toliko ali še več kot najboljša in najzvočajše podružnice. No pa na občen zbor rabijo delegate in zato čim več jih je, tem boljše je. Po glasovanju sta začela dr. Spielner in posebno pa računski svetnik Frelj prigovarjati, da se naj prične pri podružnici z delom, toda uspeha nista imela posebnega. Gospoda Frelja so hoteli poslati v odbor in eden izmed zborovalcev je podpiral ta predlog energično z motivacijo, da bo novi odbornik lahko nosil galico na Dolenjsko. Naposled je želel eden izmed zborovalcev zvesti imena podružničnih odborikov in ko so se imena prebrala, se je kmalu dognalo, da je eden izmed njih že umrl, glede nekega drugega odborika so bile pa zopet težave in njegova identiteta bi se bila težko dognala, ako bi ne bilo k sreči pri njegovem imenu tudi napisana ulica in hišna številka. No pa to so le stranske stvari in glavno je, da je izvoljenih sedem delegatov. Mislili smo sicer, da bo predlagal g. predsednik podružnice z ozirom na njeno odlično delovanje njen razpust, toda to bo moral najbrže kdo drugi storiti.

Gorenji Logatec. Preteklo nedeljo 12. t. m. je priredil »Sattnerjev zbor« pod osebnim vodstvom svojega dirigenta p. Hugolina Sattnerja ob 5 popoldne v tukajšnji župni cerkvi cerkven koncert. Cerkev je bila natlačena polna ljubiteljev lepe pesmi. Prišli so ne samo domačini, ampak v še večjem številu Dolenje Logatčani, iz sosednjih župnij Hotedražica in Rovte, Unec, Vrh in Vrhnika, celo iz oddaljenih žirov. Koncert se je pričel točno ob 5. Z naraščajočo pazljivostjo so začeli slediti poslušalci točko za točko, prekrasno petje je resnično dvigalo njih duše s teh pustih zemeljskih tal kvišku k Bogu — k Mariji. Da, kaj takega se ni nikoli zlepa — bil je res mojster za dirigentnim pultom, imel je pa tudi zbor, vreden takega mojstra. Po 6. točki je s prižnice spregovoril kanonik dr. Fr. Kimovec, sam veren učenec tega mojstra, nekoliko besed o cerkveni pesmi, nakar so sledile ostale točke, zopet ena lepša od druge. Ob sklepu je še podelil domači g. župnik blagoslov za Najsvetejšim, zbor pa je še dodal

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonijalnih trgovinah.

Tantum ergo Genitori in na koncu eno evharistično pesem. To pravzaprav ni bil koncert, ampak molitev — trajajoča poludruho uro — vzvišena od ljubezni do Boga in božje Porodice prožeta proslava. Res kaj takega se še ni čulo v naši cerkvi, ta dan ostane zapisan z zlatimi črkami v povestnici gorenjelogaške župnije. Po koncertu je v dvorani tukajšnjega katoliškega prosvetnega društva, ki so jo domači pevci in pevke zelo okusno okinčali — nad odrom je visela slika p. Hugolina z letnicami 1851—1926 vsa v zelenju in zastavicah, nad sedežem pa slika sv. Cecilije, tudi vsa okinčana — podarila s kratkim nagovorom gospodična Dragica Sajovic gospodu mojstru krasen šopek belih vrtnic in nageljinov. Katoliško prosvetno društvo je napravilo malo večerjice celemu zboru, med katero je padla marsikatera beseda v proslavo zbora in dirigenta in ob tri četrti na devet smo se razšli z željo, naj bi se še kdaj videli na enakih prireditvah v Gorenjem Logatcu.

Podlehniki pri Ptuj. Nekateri uradi v mestu, posebno bolnice, nujno zahtevajo, da se bolniške nakaznice in svedoče vrnejo takoj, najdalje v osmih dneh. Prošnja in številka sta rdeče podčrtani, akti drugih uradov pa nosijo na čelu tri debele, rdeče črte, kar znači: zadeva je nujna. Če ravno vsi tukajšnji uradi točno uradujejo, rabi vendar večkrat akt več nego osem dni. Krive so poštne razmere. Pošta odhaja iz Podlehnik na tri prihaja vsak dan. Da bi se uvedla predvojna vozna pošta vsak dan, še dozdaj nismo bili uslišani. Tako potrebujemo n. pr. kaka bolniška svedoča iz Ptuja na občinski urad Dolena najmanj 14 dni, ker občinski pismonoša prinaša in odnaša pošto iz Sel vsako sredo in soboto. Iz Sel gre pošta v Ptuj, odid na pošto v Podlehnik, od tam na kak občinski ali župnijski urad in zopet nazaj v Ptuj. Z novim letom bomo zopet prosili za vsakdanjo pošto, upamo, da bomo uslišani.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20 uri zvečer.

Cetrtek, 16. decembra: Zaprio.

Petek, 17. decembra: TRIGLAVSKA BAJKA. Slav-nostna predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja. Red D.

Sobota, 18. decembra ob 16. uri: SLABA VEST.

Dijaska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 19. decembra: TRIGLAVSKA BAJKA.

Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Cetrtek, 16. decembra: ZIDINJA. Red C.

Petek, 17. decembra: Zaprio.

Sobota, 18. decembra: TANNHAUSER. Red E.

Nedelja, 19. decembra ob 15. uri: CARMEN. Ljud-ska predstava pri znižanih cenah.

OPERA »TEREZINA«.

Iz krogov posetnikov naše opere smo prejeli troje pritožb glede dejstva, da je uprava opere stavila na reperioar opereto »Terezino«. Ena pritožba pletira zato, da se opereta pri nas, ki smo tako potrebni prave umetnostne vzgoje, sploh ne bi dajala, ostali pa zahtevata, naj pozovemo operno upravo, da odstavi opereto »Terezino« z repertoarja, ker je 1. v umetnostnem oziru »izrazit šund, brez vsake vrednosti, 2. v moralnem pa »poln lascivnosti in nečednega namigavanja«. Naše stališče glede operete v našelu je tole. Po vojni so morale mnoge opere v Evropi radi premažnih drž. subvencij ali likvidirati ali pa začeti gojiti zabavno opereto, ki privlači širše nižje plasti v gledišče in polni blaginje in na drugi strani omejit resno opero, za katero se zanimajo baje le neki »velitni krogi«. Tudi naša opera je stala koncem sezone 1924-25 tik pred likvidacijo in tedaj so uvedli opereto. Načeloma nismo zoper zabavno opero, zoper muzikalno dobro in veselo opereto, kakršno je ob svojem nastopu v nekem interviewu obljubil dati g. Hubad, smo pa načeloma zoper glasben šund kakršen je »Terezina« in zoper lascivnost, kakršno kakor prav omenja neka pritožba, »zavrača celo list »Juror«, ki sicer v svojih popisih raznih justifikacij ne štedi s človečanskim taktom in v neki rubriki prinaša same opolzke storije.«

To glede operete. Naj bo, opereta, če že sicer blaginje ni mogoče napolniti v korist izvajanja resne opere, toda naj se dajejo glasbeno pomembne in nelascivne stvari, kakršne dražijo že itak nižje instinkte ljudstva kinematografi in za spolzko senzacijo se loveči listi izven opere. Opera mora biti umetnostni zavod in ne cirkus.

Kar so tiče neke pritožbe zoper izvedbo opere »Zidinja«, ki jo ocenimo po drugi repizi, ugotavljamo, da je to Halevyjevo delo upravičeno do izvedbe kot glasben fakt, ki zavzemlje v zgodovini glasbe svoj odlični prostor. Tendence je sicer židovska, ni pa opera zato glasbeno manj vredna.

GLAS IZ PUBLIKE.

Ni mi na tem, da bi tu omalovaževal ali kritiziral zasluge in zmnožnosti posameznih članov kr. opere v Ljubljani, toda z ozirom na mišljenje večih ljubiteljev gledališke umetnosti si uosojam sporočiti v blagohotno razsodbo javnosti sledeče: Na naši operi je angažiran že precej dolgo dobo gospod Zdenko Knitl, tenorist, ki poje danes dan za dnem in malodane v vseh operah glavne tenorske partije. Vsa čast njegovi požrtvovalnosti in zmnožnosti, a katerimi si je pridobil tudi simpatije poslušalcev. Toda na ponavljanje v časopisnih kritikah, da je imenovan gospod sicer izvrsten pevec, a preobložen s režiranjem, petjem in zakulisnim delom, bi bilo po mojem mnenju zelo umestno, da bi gospod vsaj malo razbremenil, kar mislim, da bi ne bilo nikakor težko. Saj imamo vendar idealna pevca-tenorista gospoda Kovacha in Banoveca, ki se o njih niti več ne sliši, da sta sploh še člana gledališča. Spominjam se, da je g. Kovach pel še lanskako leto v splošno zadovoljstvo velike opere, a danes se mu dodeljuje le neznatne vloge, katere bi pol prav lahko tudi kak član gledališkega zbora. Isto velja tudi o gospodu Banovecu. Nimam tu namena potisliti v ospredje g. Kovacha niti g. Banoveca, vendar želim, da bi čuli ta dva odlična pevca zopet v glavnih vlogah raznih oper, kar bi bilo v razbremenitev g. Knitla, a poleg tega, kar

je glavno, se bi razvil v cenjeni gledališki publikl čut precoe pevcev-tenoristev. — Obiskovalec kr. opere.

Mariborsko gledišče

Cetrtek, 16. decembra ob 20: MANON. Premijera. Svečana predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra.

Petek, 17. decembra: Zaprio.

Sobota, 18. decembra ob 20. uri: MANON. Ab. B.

Nedelja, 19. decembra ob 15. uri: DANES BOMO TIČI. Globoko znižane cene. Zadnjič v sezoni.

Glasba

Konfiteor Arturja Honeggerja: »Polagam veliko važnost na glasbeno arhitekturo, katere ne žrtvujem nikdar iz literarnih ali slikarskih ozirov. Preirano morda nagibam k iskanju polifonske celote. Moj veliki vzor je Bach... Ne iščem kakor nekateri proti-impressionistični glasbeniki poti nazaj v harmonično priprostost. Nasprotno sem mnenja, da se moramo posluževati harmoničnega materiala, ki ga je ustvarila šola naših prednikov, toda v drugačem smislu, namreč kot podlage litinijam in ritmom. Bach se poslužuje elementov tonalne harmonije, kot bi si jaz želel posluževati zgradb moderne in mnogo tonalne harmonije.« — M. Paul Landonny je objavil predstoječi odlomek iz pisma avtorja Pastoral d'Ete, katero izvaja orkestralno društvo Glasbene Maticice na koncertu v ponedeljek, dne 20. t. m. v Unionu. Sporedi in vstopnice se dobijo v Matici knjigarni.

Danes zvečer ob 20 se vrši v Unionski dvorani slavnostni koncert, katerega izvajajo šolski pevski zbori I., II. in III. državne gimnazije, državne realne, ženske realne gimnazije, obeh učiteljskih in drž. trg. šole pod vodstvom Emila Adamiča in Josipa Brnobiča. Vmes so vpletene 3 deklamacije in klavirski ter violinski nastopi. Celotni program je izredno zanimiv in nam kaže, s kako vne-mo se goji glasba v ljubljanskih srednjih šolah. Mladi pevci nastopijo tudi v skupnem zboru, ki bo štel nad 300 pevcev in pevke mešanega zbora. Po generalni vaji sodeč, bo prireditelj izvrstno uspe-la in so vse koncertne točke zelo precizno nastudirane. Na zanimiv nastop vabimo vse prijatelje glasbe. S tem svojim nastopom proslavi mladina rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Slavnostni spored se izvaja dvakrat, in sicer prvikrat javno danes zvečer za občinstvo sploh, ponovi se pa v petek dopoldne za gojence zavodov. Predprodaja vstopnic za javni koncert v Matici knjigarni.

Knjige in revije

Zbornik za umetnostno zgodovino. Letnik VI., zv. 3. Ljubljana 1926. Tisk J. Blasnik naasl. — Čelni članek tretje številke je posvečen Ivanu Groharju, ki je njegovo življenje in delo, poslednje zgodovinski obdelano in točno opredeljeno s stil-analitičnim aparatom opisal sourednik dr. France Mesesnel. Ta Groharjeva monografija je prva; kakor se genialni Soričan, ki je navidez tako zelo netalentirano začel in tako visoko, a v kratkem času nehal, pri nas ceni, je cendar čudno, da se je začelo pisati o njem šele sedaj. Pripomogla je k temu gotovo poletna Groharjeva razstava v bivšem Jakopičevem paviljonu, ki je zbrala mojstrov dela v lepi kronološki vrsti skoro brez znatnih lukenj in tako olajšala študij Groharjevega življenjskega dela. Članku je priloženih 14 uspešnih reprodukcij po Groharjevih delih — žal svetlotemne slike ne morejo nadomestiti barvne živosti, ki je glavna privlačnost Groharjevega dela. Dr. Stele poroča v »Epigrafičnih drobnicah« o Magistru Martinu Petricu, arhitektu cerkve sv. Kvirina v Št. Petru v Slov. Benediji, dalje o stavbeniku Andreju iz Loke; članek, kakor je le zbirka drobtinice, je vevalezen prispevek k zgodovini naše umetnosti v drugi polovici XV. stol., pa tudi nova pridobitev na malo raziskanem polju alpsko-italskih odnosov našega stila v Slov. Benediji. Dr. Milko Kos nadaljuje članek »Srednjeveški rokopiši državne licejske knjižnice v Ljubljani«. Sledi poročilo Umetnostno-zgodovinskega društva, ki je letos priredilo 6 študijskih izletov, med njimi daljšega v Milan, Pariz, Marseille, Nizzo, Benetke in prireja to zimo IV. ciklus umetnostno zgodovinskih predavanj, letos s tematom: Umetna obrt. Konservator dr. Stele poroča dalje o »Varstvu spomenikov«, ki pa ni le konservatorski referat, nego arhiv za nova odkritja, ki jih delovni Stele vsakokrat prinese s svojih službenih potov. Kamen do kamena raste stavba naše umetnostne zgodovine, ki nam bo v pomenu vreden kulturni dokument. Sledi M. Maroltova umetnostna bibliografija, dalje referati »Književ-nost«, kjer se referira o novo izdanih umetnostnih knjigah, potem poročilo o 5. razstavah naših umetnikov, h koncu pa pod »Razno« priobčuje vladni svetnik dr. F. Vidic svoje »Spomine na Ivana Groharja«, z marsikaterim važnim donosom k biogra-fiji prerano umrlega umetnika. — Vurnik.

Dr. Josip Sernee, Spomini. V Ljubljani 1926. Kom. založbe Tiskovne zadruge. 9 sliko pisatelja in uvodni dr. Ivana Prijatelja. Cena broš. knjigi 36 Din, vezani v celo platno 46 Din, poštnina 3 Din več. — Memoarske literature Slovenci nimamo mnogo, dasi bi nam bila v mnogem oziru koristna in potrebna za pogled nazaj in naprej. Lani je umrl v Celju dr. Josip Sernee, eden izmed stebrov spodnje-stajarskih Slovencev in iz vrst pravikov, ki so v polpretekli dobi z veliko vne-mo delovali na vseh poljih narodne probeje. Zadnje dni svojega življenja je spisoval Spomine, ki jih je končal 5 dni pred svojo smrtjo in ki so pravkar izšli pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani. V njih se nam odgrinja marsikak dogodek iz zadnjih desetletij preteklega stoletja, ko so delovale čitalnice, zborovali tabort, se ustanovljale posojilnice in hranilnice in se vršili luti boji za vpeljavo slovenskega jezika v šole in urade. Prijeto kramlja pisatelj o svojih osebnih dogodkih, ko je bil še dijak, vzgojitelj, vojak, odvetnik in delčni poslanec v Gradcu in marsikaj zvemo iz njih o dr. Turnerju, Jurčiču, Čumano, Gertscherju in drugih. Sernečevi Spomini bodo vzbudili zlasti v mariborski oblasti splošno zani-manje in pozornost. Naročajo se pri Tiskovni za-druzi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Zdravstvo

Doc. dr. I. Matko:

Program splošne bolnice v Mariboru.

Pod naslovom: »Obisk gospoda inšpektorja min. nar. zdravja v splošni bolnici v Mariboru« se pletira v nekem listu z dne 7. decembra 1926 za nujnost postavitve röntgenov v mariborski bolnici. »Kot unikum se navaja, da prihajajo bolniki iz bolnice k »privatnemu röntgenologu« v preiskavo, in se smatra to dejstvo vse prej, kot častno za bolnico, ker kaže onemogoča sistematično zdravljenje in napredek bolnice.« Dotičnemu piscu bodi povedano v splošno pomirjenje, da se take prepeljave bolnikov iz bolnice k privatnemu röntgenologu vrše v še večjih in važnejših mestih in bolnicah. Tako je vsled pomanjkanja oziroma zastarelosti röntgenovih naprav morala neka praška institucija delj časa prevažati svoje bolnike v skoro pol ure oddaljeni sanatorij k pokojnemu prof. Jedlički. Transport se je vršil po znamenitejših in obljubljenih krajih nego je dravski most ali pa Vetrinjska ulica v Mariboru, na katero je očividno mislil dopisec. Zato se mariborski bolnici nikakor ni treba sramovati, ako je uvedla to postopanje glede röntgeniziranja svojih bolnikov. Samo, da se vrši to v Pragi in drugod z večjo uvidenostjo, kakor pa pri nas, ker smo navajeni kritizirati in iskat bruno v očesu bližnjega. V danem slučaju je mariborska bolnica celo jako ugodno rešila to vprašanje, ker se je naša privatni röntgenolog, ki izvaja brezplačno presvetljavo, slikanja in zdravljenja bolnikov iz bolnice z röntgenovimi žarki. Vsakdo, ki se količkaj razume na röntgen, spozna, da je naprava v splošni bolnici v Mariboru iz 1910 zastarela in bi njena restavracija ter modernizacija zahtevala težkih materialnih žrtv. Na ta način pa, kot se vrši danes röntgeniziranje bolnikov iz bolnice, si prištedita država in bolnica mnogo denarja, in ga lahko investira na drugi strani v važnejše in nujnejše potrebe bolnice. V naši bolnici obstoji namreč še mnogo drugih važnejših potreb, vzeti iz širšega vidika poleg lokalno patrijotičnih želja. V svrhu pregleda jih delimo v nujne, neodložljive in manj nujne ali odložljive.

Program razširjenja mariborske bolnice je strogo načrtan po sledečih 4 čtenicah. Prvi bolnica ne predstavlja več one male ustanove, ki je životala od milosti sosednjih klinik in Gradcu, ker je postala centralni zavod za mariborsko oblast. Drugič služi vzgoji medicinskega naraščanja, dalje tvori bariero proti uhajanju bolnikov v nemški Gradec in slednjič je bolnica »doživela le malenkostne stavne izpremembe od svojega postanka naprej, akoravno je bila zidana pred 30 leti in se je število prebivalstva odtlej skoro podvojilo ter so se prvotno le za dva oddelka določene stavbe preuredile v štiri oddelke in pet oddelkov. Le iz teh vidikov, ki so stvarni in smoteni, je treba motriti vsako razširjenje in spopolnitev splošne bolnice v Mariboru.

Med nujne potrebe spada predvsem likvidacija dosedanje nesrečne oskrbe terciarne tuberkuloze v naši bolnici. Te ljudi je treba izolirati od pljučnozdravih in poskrbeti zanje v taki meri, da bodo radi prihajali v svoj novi dom. Treba je, da država in bolnica sama podpreta skoraj že dovršeno akcijo protituberkulozne lige, da krijeta primanjkljaj Din 50.000 in da poskrbita za manjkajoči inventar. Dolžnost merodajnih faktorjev je, da se slednjič vendar le odstrani nad vse okuževalno ognjišče iz bolnice, ki je desetletja ogrožalo občinstvo in tvorilo do gotove meje podlago za veliko razširjenje jetlike v našem lepem »Meranu«.

Druga nujna potreba bolnice je izvršitev kanalizacije, da se s tem odpravi drago in nevarno prevažanje odpadkov itd. iz bolniških greznic v določene jame.* Pri tem prihaja v poštev predvsem izolirna, ker se njene greznice vsled velike uporabe vode in primei desinfekcijskih sredstev k odpadkom jako hitro polnijo. S tem preidemo na vprašanje nujno potrebne modernizacije infekčnega oddelka, ki je bil zgrajen leta 1890, in ne odgovarja več ne zahtevam moderne higijene in tudi prirastku prebivalstva v tej dobi ne. Mogoče, da se bo posrečila pravkar započeta akcija za popravilo izolirnice, ker se je našla pri vseh merodajnih faktorjih uvidenost prezidave oziroma nadzidka.

Četrta nujna zahteva je oživitvorenje porodnišnice in oddelka za ženske bolezni v Mariboru. Ta zahteva se ne tiče samo prebivalstva mariborske oblasti, marveč tudi vzgoje babiškega in zdravniškega naraščanja. Slednji se vadi danes na ne baš številnem materialu v celjski bolnici, dočim mu je odtegnjen obširen mariborski material, in to vsled pomanjkanja moderne institucije v našem mestu. Oživitvorenje takega oddelka je že stara javna zahteva prebivalstva in bi se moralo uvaževati, ker mariborski bolnici manjka specialni oddelki za porodništvo in ženske bolezni. Baš sedaj je ugoden čas za rešitev tega vprašanja, ker je Ljubljanska kreditna banka, kot lastnica ponudila svoj sanatorij državi in bolnici v odkup ali v najem. Sicer obstoje gotove zapreke, mogoče tudi pomisleki proti ureditvi sanatorija v porodnišnico, vendar bi se dalo to vprašanje pri količkaj dobri volji v dobrobit naroda rešiti vsaj začasno z najetjem sanatorija v to svrhu.

Slednjič spada k nujnim zahtevam naše bolnice še ureditev števila zdravnikov ter asistentov na posameznih oddelkih in kreiranje otroškega oddelka. Slednje vprašanje zanima predvsem tukajšnje slovensko društvo, ki ima v društvu za otroško bolnico jasno opredeljeno točko ustanovitve takega oddelka. Ideja je izvedljiva in društvo razpolaga

* Izpeljava kanalizacije ne tvori nepremagljivih težkoč, ker leži struga Drave jako nisko in se nahaja bolnica v njeni neposredni bližini.

še z 250.000 Din in velikim kadrom požitvovnih žena pod spretnim vodstvom ge. gen. Maistrave in dr. Lipoldove.

Med manj nujne zahteve bolnice pa štejemo n. pr. ustanovitve posebnih paviljonov za dermatologijo ter venerologijo in očesne, nosne ter vratne bolezni, dalje ustanovitve opazovalnice za umobolne, odstranitev ekonomskih poslopj iz bolnice, razširjenje razkuževalnice s centralno kopalnico, restavriranje zastarelega internega oddelka, ki se je napravil iz prvotnega kirurškega, oživitvorenje prosekture in röntgenološkega oddelka, nadalje izpopolnitev inventarja bolnice, perila itd., pridobitev stanovanjskih prostorov za osebe in sestre, unifikacije centralnih peč in slednjič modernizacija drugih centralnih tehničnih naprav. Od naštetih zahtev postajajo nekatere že sedaj zelo akutne kot poprava palnice, ki v današnjem zastarelem in ozkem obsegu le težko zadostja potrebam bolnice.

Med nujne zahteve mariborske bolnice spadajo torej oživitvorenje tuberkuloznega oddelka, moderniziranje ter razširjenje izolirnice, izpeljava kanalizacije in ustanovitve ženskega ter porodniškega in v gotovem oziru tudi otroškega oddelka. Rešitev navedenih potreb je nujno potrebna, ker jih diktirajo širši žiri in ne morda lokalni patriotizem. Nikakor pa ne gre, da bi se našenajlo uresničenje manj važnih potreb in omalovaževalo druge nujnejše zahteve. Tudi v ljubljanski bolnici je bil ustanovljen röntgenološki oddelak šele v zadnjih letih, akoravno je imela v glavnih točkah že davno izgrajen program, ki glede naše bolnice čaka šele na uresničenje. Tudi ne bi bilo koristno stvari sami, ako bi se v že itak pretesni in prenatrpani bolnici sami (izvzemši nadzidke) ustanovili še nov peti odnosno šesti oddelki, kar bi dovedlo sigurno do novih in neljubih zapletljivost. Sicer je v enonadstropnem paviljonu, v katerem se nahaja poleg kirurškega še dermatološki venerološki oddelki, Wassermannova štacija in državni ambula-

torij za spolno bolezni, že določena soba za röntgen. Vendar bi ti prostori sčasoma ne zadostili röntgenologu in bi ta prej ali slej zahteval razširjenje svojih poslovnih lokalov. V kirurškem paviljonu je vsako tako razširjenje izključeno, ker se stalno čitajo in slišijo pritožbe o pomanjkanju prostorov na kir. oddelku. Ravno tako bi bilo nedopustno vsako ambulatorno röntgeniziranje na novem oddelku, kakor se bo morala bolnica prej ali slej pečati z izselitvijo državnega ambulatorija za spolne bolezni.

Povdarjamo, da v principu torej nismo proti ustanovitvi röntgenološkega oddelka z lastnim röntgenologom v naši bolnici, pač pa proti vsakemu forsiranju tega manj važnega in za daljšo dobo že rešenega vprašanja z zapostavljanjem drugih daleko nujnejših in važnejših potreb, diktiranih iz širšega vidika zahtev naše bolnice. Za prvo se naj popravi zastarela röntgenova naprava bolnice vsaj v toliko, da bo služila za slikanje in eventualno presvetljavo bolnikov, kakor svoje dni obema primarijema pod staro Avstrijo, katere nista zahtevala lastnega šefa röntgenologa. Sicer sem pa mnenja, da bo za našo itak težko obremenjeno državo najbolje, da zahteva od bodočih primarijev ne samo strokovno kvalifikacijo ampak tudi toliko osnovnega znanja v röntgenologiji, da zamorejo samostojno vsaj slikati in presvetljevati svoje bolnike.

Ta notica, izzvana po omenjenem dopisniku, je stavljena zgolj na mnogoletnih opazovanjih in študiju ne samo krajevnih ampak predvsem širših razmer in okoliščin. Določena je širši javnosti v svrhu informacije, ki nima upogleda v potrebe mariborske bolnice, služi naj nadalje v orijentacijo slovenskim poslancem v narodni skupščini v Belgradu ob priliki budžetne debate in slednjič bodoči oblatni skupščini v Mariboru, ki bo morala sprejeti sanacijo mariborske bolnice med prve točke svojega delovnega programa.

Po širnem svefu

Štirje kitajski maršali.

Henry Kowly ni navaden ameriški dopisnik. Med vojno je bil brigadni general, po vojni je postal urednik glasila vojnega ministristva v Washingtonu »The Army and Navy Journal«. Vsled tega so vtisi celoletnega potovanja po Kitaju, katere objavlja sedaj Kowly, strokovnjaško bolj pomembni kakor opazovanja ostalih turistov. Kowly se je povrnil pred kratkim in trdi, da se bo kitajska tragedija kmalu končala. Igro vodijo štirje maršali: Čang na Severu, Feng na Vzhodu, U-Pej-Fu v Pekingu in Čan-Kaj-Sek v Kantonu na jugu.

»Kralj severne dežele, mandžurski Čang-So-Ling je zdaj najmočnejši igralec z 250 tisoč vojakov. Kot vodja kitajskih oddelkov v japonski službi leta 1904 je Čang dobro ocenil pomen tehnike za zmago: videl je, kako so premagali Japonci rusko premoč. Ustanovil je zdaj več arzenalov, smodnišnic in tovarov za letala. Stotine njegovih letalcev so se učili pri francoskih inštruktorjih in so naredili po končani šoli še prakso v japonski vojski. Čangova artilerija ne bo zaostajala za parkom marsi-katere evropske velesile. Angleški general Sottom mu je vili težke poljske možnarje, ki nesejo štirikrat bolj daleč kakor moderni francoski. Vodja artilerije, danski polkovnik baron Taube, je velik poznavalec svoje stroke. Važno vlogo v Čangovi vojski igrajo ruski oddelki, nekdanji Kolčakovci vojakov, ki si služijo kruh v Kitaju, ko so se morali umakniti pred boljševiki. Služijo za plačo in imajo največ izgub, ker jih pošiljajo, kjer je nevarnost največja.« Kowly navaja več primerov poguma te ruske brigade s šestimi bataljoni. Čang je pravi Kitajec starega kova, previden in monarhističen skozi in skozi.

Njegovo nasprotje je maršal Feng-Ju-Si-jan, človek današnjih razmer. Nekdanji podčastnik, je napredoval Feng do polkovnika, ne da bi se kje učil. Amerikanski metodisti v Pekingu so ga krstili in dozdej spremljajo njegove čete. Razvijajo živahno in uspešno delovanje. Feng je izbirčen napram novincem in sprejema samo kmečke nepokvarjene fante. Novinec se nauči, da služi kitajski republiki in mora varovati življenje in imetje mirnih državljanov. Fengovi častniki so vedno med vojakov in posebno gojijo nogomet; ta demokratičnost je nečuvna na Kitajskem. Pogumnost teh vojakov je prvovrstna. V bitki pri Tien-činu je izgubil Feng 13 tisoč ubitih in težko ranjenih, to je 18 odstotkov vsega moštva.

Feng je seveda navdušen republikanec. Kljub splošni previdnosti rad nastopa v pripravnem trenutku z govorom pred ljudstvom in vojakov. V splošnem je bolj priljubljen kakor »bodoči cesar« Čang.

Kar se tiče maršala U-Pej-Fuja, je ta aktiven častnik, ni posebno nadarjen in nabira svoje vojske iz najrazličnejših, tudi malo priporočljivih slojev. Kot pravi Kitajec je U seveda filozof-hedonist. Rad ima dobro kuhinjo, literarno družbo, sam piše pesmi. Ljudstvo mu je naklonjeno, a ta osebna simpatija ne pomeni baš politične udanosti. V svoji politiki je U zgolj oportunist: med monarhisti in republikanci si izbira najmočnejšega.

Najbolj zanimiv je Čan-Kaj-Sek, vodja kantonske vojske. Dedščina Sun-Jat-Sena, prvega prezidenta kantonske republike, je v rokah resnično velikega politika. Ni treba misliti, da je Čan samo orodje rdeče Moskve. Kot dober politik se je briga predvsem za notranjo gospodarska in politična vprašanja ter je

iztrebil dosedanje anarhijo v Kantonu. Za zunanjo politiko ni imel časa in šele sedaj stopa na mednarodno pozornost. Tukaj je treba poudariti, da Čan smoteno odklanja vse moskovske poizkuse boljševizirati južnokitajsko narodno stranko. Čan-Kaj-Sek ima eno veliko prednost pred svojimi tekmeci, da je namreč, ako izvzamemo simpatije Rusije, primeroma najbolj neodvisen.

Štirje maršali kockajo za velikansko državo in ne ve se, kdo bo zmagal. Zato ni dvoma, da so prebudili dogodki 380 milijonov Kitajcev. Nekoč je lahko korakala peščica evropskih mornarjev skozi celo cesarstvo. Ti časi so minili. Kitajci so premagali pritajeno mržnjo do stalne armade in razumejo zdaj, da ni mogoče vzdržati samostojnosti brez orožja. Politični in socialni preporod bo kmalu sprejel obliko močnega nacionalnega gibanja. Štirje maršali, ki zdaj ustvarjajo kitajsko vojsko, bodo prišli do veljave še kot sluge bodoče močne edine vlade, pod katero bo postal Kitaj grozna in prvorazredna velika država. Število kitajske vojske znaša že danes nad en milijon in ozemlje, na katerem operira, ni nič manjše od ozemlja Zedinjenih držav. Danes še koljejo Kitajci Kitajce. Toda bliža se dan, ko bo občutila vsa Evropa in Amerika pomen velike rmene vojske. Čas je, konča Kowly, da pomislimo na bližnjo bodočnost ter precenimo to vojsko in njene voditelje.

—o—

ORIGINALNA FAŠISTOVSKA REKLAMA.

Ako stopiš v Gorici ali v Vidmu v varietetno gledališče, da bi pozabil na hude čase, v katerih živiš, boš bridko razočaran. Videl boš najprej kos kakšne burke, nato tudi kak modern ples, potem kino in na koncu še privrček: Laterna magica ti pokaže čebelnjak v gozdu, pravo kraljestvo čebel; napisi in slike ti kažejo, kako smoteno je urejeno in razdeljeno delo v panju. Vsaka čebela na svojem mestu, vse dela. Za onega, ki ne dela, ni tu mesta: delavke pomorijo moške kakor hitro so izpolnili nalogo, ki jim jo je dala narava. Čebele pridno nosijo nabrani med domov; druge pa tudi izločajo posebne sokove, s katerimi umore vse nepoklicane goste. Sledi napis: Kakor v čebelnjaku, tako vlada red tudi v Italiji, odkar je fašizem na vladi. Povsod delo; fašistovska vlada je izdala ogromnega denarja za javna dela. Slika kaže, kako delavci gradijo novo cesto s pomočjo modernih strojev; druga zopet velikanske naprave za vzdrževanje umetnih jezer in jezov. Nenadoma se ti prikaže Mussolini, ki orje (dvorana ploska), končno pa vidiš v ladjedelnici v delu dve novi vojni ladji, nato takoj mogočno križarko, ki straži italijansko obal. Vse to je naredil fašizem, ki je tudi skoro popolnoma uredil državne finance. Treba je še izpopolniti to delo. Zato: Podpisujte liktorsko posojilo!

STAROST KININA.

Kinin, katerega sta Pelletier in Caventou odkrila leta 1820, je bil že mnogo prej znan. Ko je žena peruanskega kralja bolehal na mrzlici, ji je neki zdravnik iz Ecuadora dal zdravilo, ki je bilo prirejeno iz neke drevesne skorje, nakar se je njeno zdravje obrnilo na bolje. Ta skorja je bila od drevesa, katerega so tam nazvali quinaquina. Leta 1640 so jo zuzili, ki so bili v Peru kot misijonarji, to prinesli v Evropo.

Naročalite »Slovenca«!

To in ono

RADIO JAVNA NADLOGA.

Medtem, ko se je radio pri nas takorekoč šele v najnovejšem času pričel bolj udomačevati, imajo Angleži že zakonito prepoved, da se ne sme zvočnik (Lautsprecher) postavljati na okna ali vrtove, da bi se sosedje, kateri ne marajo za take vrste zabavo, ne razburjali. Prvo mesto, ki je dalo to odredbo, je Reading in kdor se mu ne pokori, plača tam pet funtov šterlingov (1375 Din) kazni.

REKORDI DOLGOSTI ŽIVLJENJA.

Rastlinstvo silno prekaša človeka in žival, kar tiče dolgotrajnosti življenja. Imamo drevesa, katerim prisojajo večaki 4000 do 5000 let. Toda razun teh Metuzalemov med drevjem, so drevesa, ki so po več sto let stara. Cipresa doseže starost 350 let, Epheu 450, a kostanj celo do 600 let. Cedra bo stara 800, hrast do 1000, v nekaterih slučajih celo do 1500 let. — Živali, katere dosežejo sto let starosti, spadajo že med dolgo živčice, tako slon, krokodil in želva. Karp in ščuke žive do 150 let. Orli in papagaji postanejo nad sto let stari. Človek star sto let je redkost. Rekord dolgega življenja ima menda še vedno Anglež Tomaž Parr, ki je dosegel starost 152 let in se je, ko je bil star 120 let, drugič oženil.

ALI JE DETE PRTLJAGA?

Na Holandskem imajo časopis zopet kaj pisati. Dogodilo se je tole: V Amsterdam je iz Venloa prišla neka kmetica, ki je imela s seboj pet mesecev starega otroka, katerega je kar enostavno nosila okoli v potni košari. Otroci je v košari ravno tako mirno spal kot doma v zibelki. Na železnici je šlo vse redno svojo pot. Toda v Amsterdamu so se pričele ovire. Stopila je namreč na tramvaj, toda sprevodnik ji je takoj zabranil, da bi šla s košaro v voz, češ, da je košara prtljaga in prtljaga ne sme v notranjost voza. Prtljaga sme samo na sprednji peron, četudi je v košari otrok, prtljaga ostane prtljaga. Žena je seveda protestirala, ravnotako tudi sopotniki. Saj končno sprednji peron tramvajskega voza ni prostor za pet mesecev starega otroka. Toda sprevodnik je ostal neizprosni, tako da je morala žena izstopiti.

Stvar je seveda prišla v časopise, nastala je splošna diskusija. Ravnateljstvo cestne železnice naj izreče svojo sodbo. In to se je postavilo na sprevodnikovo stran. Ni sprevodnik otroka degradiral za prtljago, pač pa mati sama, ker je otroka položila v košaro. Ako bi pet ali šest mater z otroci v košarah stopilo na tramvaj, ne bi ostal noben prostor več za druge potnike. In ako bi mati za otroka posebej plačala ter postavila košaro poleg sebe? Tudi to ne gre, kajti sicer zna priti gospod X ali pa Y z veliko košaro, plačati 10 centov ter jo postaviti poleg sebe. Na ta način bi postal osebni voz prtljajni.

Logično ima ravnateljstvo prav, človeško pa ne. To posebno Holandi čuti, kajti ti imajo otroke posebno radi. Ljudstvo se zavzema za otroke, ravnateljstvo pa pravi, da se mora držati predpisov.

Orel

Tetaj za vodje »Mladcev« ljubljanskega orlovskega okrožja se nadaljuje in konča v nedeljo dne 19. decembra. Predavanje bo zelo zanimivo, zato naj se ga poleg vadiateljev udeležijo tudi drugi člani, posebno oni, ki so se udeležili prejšnjih predavanj.

Naše dijaštvo

Akademski klub montanistov v Ljubljani. Na zadnjem rednem obnem zboru A. K. M. je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Scharlach Rudolf, podpredsednik Kernšit Ivo, tajnik I. Lučovnik Rudolf, tajnik II. Budisavljevič Tatomin, blagajnik Strajhar Maks, knjižničar Verbič Stane, gospodar Maršič Milan, arhivar Konte Vilibald, ref. za fer. prak. Kukar Zdenko. Revizorja: Hübner Oskar in Glušević Branko.

Naznanila

Društveni sestanek »Svete Vojske« se bo vršil v četrtek, dne 16. t. m. ob 20 v klavirski sobi drž. moškega učiteljskega. Dnevni red: Deklamacija »Grobovi tuljice...« — J. Lindič, Realizacija dramskega odseka. — M. Kunčič, Smernice brezalkoholne produkcije. — J. Lindič, Debata oziroma razgovor. Vabljen je vsakdo, ki se zaveda, da je skrajni čas omejiti brezmerno uživanje alkohola, ki rodi ravno pri nas toliko gorja!

Izpred sodišča

Državni pokojenec.

Da je revež, se mu vidi na prvi pogled. Star, sključen, na eno nogo šepa, obraz mu je utrujen in apatičen. Obleka je stara, oguljena, toda skrbno zakrpana in osnažena. Vsa postava nesrečnega obtoženca, vpokojenega sluga, izdaja sočutje in pomilovanje.

Njegova pokojnina je skromna, preskromna. Je od kaste kronskih vpokojencev. Ker se ne more drugače preživljati, si je poiskal skromen zaslužek s sestavljanjem različnih prošelj in vlog na državne in druge urade.

Toda sila kola lomi. In na stara leta se je mož spozabil, — prej je bil vkljub veliki revščini, v kateri je živel, vedno pošten, — in je vzel svoj sosed, bogati gospod, več dragocenosti in obleke ter jih nesel v zastavljalnico, denar si je pridržal zastavljalne listke pa je izročil lastnici.

Pred sodiščem se mož zagovarja, da si je to le izposodil in da je nameraval dragocenosti še pravočasno rešiti, tako da bi lastnica niti ne opazila, da so ti predmeti kdaj zmanjkali.

Mož je dobil mesec dni navadne ječe. Mož je za mesec dni rešen skrb, kaj bo jutri, pojutrišnjem? Koliko pa jih je njegovih tovarišev, ki so v istih ali pa še hujših stiskah, koliko jih je, preko katerih je šel neusmiljeno voz državne uprave. Še mnogo trtev bo zahtevalo življenje iz njihovih vrst.

Gospodarstvo

Produkcija premoga v Sloveniji v oktobru.

V naslednjem podajamo statistiko produkcije, oddaje in zalag premoga v oktobru 1926. V rudnikih v Sloveniji se je ta mesec nakopalo 161.760 ton premoga napram 120.410 ton v septembru in 130.590 ton v avgustu. Produkcija premoga se je v oktobru znatno dvignila in sicer za 41.350 ton ali za 34,4 odstotke. Sicer je v septembru produkcija zaostala vsled delne ustavitve obratov v času spora med rudniki in prometnim ministrstvom, vendar pa je povisjanje produkcije v glavnem pripisati dobri konjunkturi, katere je deležno naše premogarstvo vsled štrajka angleških rudarjev. V primeri s produkcijo v oktobru preteklega leta (171.067 ton) zaostaja produkcija v oktobru tega leta le za 9297 ton ali za 5,4 odstotke. Vsekakor pa bi bila produkcija lahko še večja, ko bi ne primanjkovalo vagonov za izvoz.

Od produkcije in deloma od zalag so premogovniki oddali železnicam 66.949 ton (v septembru 53.227 ton), brodarstvu 230 ton (95 ton), industriji 60.670 ton (45.825 ton), raznim strankam 19.891 ton (12.493 ton); sami so porabili 12.504 tone (9947 ton), izvozili pa so 14.861 ton (6812 ton). Skupno so torej oddali 165.116 ton (128.999 ton). Ker je bila oddaja za 3356 ton večja kot produkcija, so se zaloge, ki so znašale koncem septembra 65.796 ton, skrčile na 62.439 ton. S tem so zaloge prvokrat v tekočem letu padle pod nivo odgovarjajočega meseca preteklega leta. Kakor znano, so zaloge dosegle maksimum v aprilu tekočega leta (98.892 ton).

Kakor je z ozirom na zvišanje produkcije pričakovati, se je število v rudnikih zaposlenih delavcev povečalo za 278 in sicer od 8984 delavcev v septembru na 9262 delavcev v oktobru. V ostalem je bilo zaposlenih 280 uradnikov (281) in 264 paznikov (255). Vendar je število zaposlenih delavcev in paznikov še vedno za 3429 manjše kot v januarju tekočega leta (v avgustu za 3833).

Zanimivo je dejstvo, da se je navzlic prometnim težkostim dvignil izvoz premoga na 14.861 ton. Premog se je izvozil predvsem v Italijo, kjer se je vsled štrajka v angleških premogovnikih najbolj občutilo pomanjkanje premoga. V maju, pred pričetkom štrajka, je znašal izvoz premoga iz Slovenije le 3905 ton.

Likvidacije. Puškarina v Kranju, reg. zadr. z o. z., se je razdružila in prešla v likvidacijo. »Verac«, trgovska družba z o. z., obseprometna in inženjerska, propagandna in potovalna pisarna v Ljubljani se je razdružila ter je prešla v likvidacijo.

Občni zbori. 28. dec. se bo vršil izredni občni zbor Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani (dnevni red: valorizacija bilancne vrednosti, izprememba pravil); 29. dec. pa glavna skupščina Kranjske industrijske družbe (dnevni red: bilanca, volitve in valorizacija družbene glavnice). Dne 28. dec. je sklican redni občni zbor Cinkarne, d. d. v Gaberju pri Celju (bilanca, volitve).

Stanje Narodne banke z dne 8. t. m. (Vse v milijonih Din; v oklepaju razlika napram stanju z dne 30. nov.) Aktivna: Kovinska podlaga 441,3 (-22,6), posojila 1415,6 (-17,8), račun začasne zamenjave 332,5 (-20,8), saldo raznih računov 757,8 (+64,3); pasiva: bankovci v obtoku 5867,5 (-28,0), račun začasne zamenjave 832,5 (-20,8), državne terjatve po raznih računih 55,1 (-28,1), razne obveznosti 689,3 (+80,1). Ostale postavke so ostale neizpremenjene.

Zivinski sejem v Ljubljani. Na živinski sejem, ki se je vršil dne 16. t. m., se je prignalo 188 konj z žrebci, 78 volov, 70 krav, 37 telet in 78 prašičkov za rejo. Cene so ostale neizpremenjene: voli I. 8 Din, II. 7,50, krave debele 5-8, krave klobasnice 3-4, teleta 10-11,50 Din, vse za 1 kg žive teže; konji 1000-6000 Din po kakovosti, prašički za rejo 150-250 Din.

Promet pošne hranilnice v novembru. Promet pošne hranilnice je znašal v novembru 3927 milj. Din; vplačalo se je 1.968.805.204 Din, izplačalo pa se je 1.958.892.279 Din. 44,49% odpade na promet brez gotovine. Stanje vlog je bilo 30. novembra sledeče: v Beogradu 88.817.807 Din, v Za-

grebu 97.061.645 Din, v Ljubljani 71.882.524 Din in v Sarajevu 88.444.278 dinarjev. Novootvorjenih računov je bilo v Beogradu 61 (salidna 2), v Zagrebu 60 (21), v Ljubljani 38 (23) in v Sarajevu 18 (23).

Ekskurzija delegatov lpskega velesejma v Jugoslavijo. Na inicijativno družbo »Putnik«, je odločil mednarodni urad lpskega velesejma, da v aprilu obišče našo državo 60 predstavnikov nemškega gospodarstva. Upamo, da bodo obiskali tudi Ljubljano.

Kako se izključuje naša domača industrija od velikih državnih nabavk. Generalno ravnanje državnih železnic je razpisalo za 24. t. m. ofertno licitacijo za dobavo 31.680 ton tračnic in 8160 ton železnega materiala (vijakov, podložnic itd.) Med temi ko nimamo v Jugoslaviji tvornice, ki bi izdelovala tračnice, se ves ostali material izdeluje v naših tovarnah. Navzile temu se nahaja med pogoji za to dobavo določba, po kateri se mora ves material skupno oferirati. Ker naša železna industrija ne izdeluje tračnic in jih radi tega tudi ne more oferirati, predstavlja ta pogoj izključitev naše domače industrije, ki izdeluje železni material za železniške potrebe od licitacije. — Trgovski minister Krajcar se je tozadevno obrnil na prometnega ministra in zahteval, da se pogoji za to licitacijo spremenijo.

Osnovanje blagovne borze v Skopju. Gospodarski krog iz južne Srbije so pričeli akcijo za ustanovitev blagovne borze, ki naj bi se ustanovila v Skopju. Trgovski minister Krajcar je v načelu pristal na ustanovitev. Trgovsko-industrijska zbornica bo v kratkem izdelala pravila blagovne borze kakor tudi uzece za to blago.

Višina obrestne mere za vloge v Nisu. Nis ima danes 10 bančnih zavodov in dve zadrugi, ki sprejemajo vloge. Vsled obšutnega pomanjkanja kapitala plačujejo te banke in zadruge za vloge 12-14% obresti.

Sestanek plenuma železniške konference. Ker bo ožji odbor za določitev nove železniške mreže v kratkem dovršil svoje delo, bodo še ta teden pozvani delegati plenuma železniške konference v Beograd. Prometno ministrstvo je obvestilo podrejene organe, da izdajo delegatom plenarne konference brezplačno železniške karte I. razreda.

Pristop srednjeevropskih železnic k železnar-skemu kartelu. Češkoslovaška, avstrijska in ogrska železnarska industrija je bila sprejeta v železnarski kartel kot sklenjena skupina. Skupna produkcijska kvota te skupine je bila določena na dva milijona ton. Od te kvote odpade na Češkoslovaško 70%, na Avstrijo 20% in na Ogrsko 10%. Kot podlaga za določitev kvote je služila produkcija teh dežel v prvem četrtletju tekočega leta. Vsled razdelitve produkcijskih kvot podjetja sicer niso navezani, da se glede produkcije strogo držijo določene kvote, vendar pa so ona podjetja, ki producirajo preko te kvote zavezana plačati od vsake tone, ki presega kvoto, 4 dolarje, od katere vsote se polovica razdeli na ona podjetja, ki so manj proizvajala.

Borza

Dne 15. decembra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.485-13.515 (13.498-13.528), Italija 249,77-251,77 (250-260), London 274,85-275,65 (274,85-275,65), New York 56,568-56,768 (56,553-56,753), Pariz 225-227 (229-231), Praga 167,837-168,637 (167,82-168,62), Dunaj 7,985-8,015 (7,980-8,010), Curih 10,945-10,975 (10,947-10,9747).

Curih. Beograd 9,14 (9,18), Berlin 122,955 (123,20), Italija 22,70 (22,55 bl.), London 517,50 (517,625), Pariz 20,325 (20,65), Praga 15,35 (15,32), Dunaj 73 (73,10), Bruselj 72,05 (72,05), Kopenhagen 137,90 (138).

Dunaj. Devize: Beograd 12,48, Kodanj 188,50, London 34,33, Milan 31,40, New York 707,34, Pariz 28,13, Varšava 78,35. Valute: dolarji 706,40, francoski frank 28,17, lira 31,27, dinar 12,45, češkoslovaška krona 20,98.

Praga. Devize: Lira 150,55, Zagreb 59,30, London 163,15, New York 33,67.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Zagreb. 7% invest. posoj. 80,50-81, vojna odškodnina 343-344, Hrv. esk. 100-102,50, Kred. 102-105, Hipobanka 58-59, Jugobanka 97-98,50, Prastrediona 890 zaklj., Ljublj. kreditna 140 zaklj., Gutmann 250 bl., Slavex 114 bl., Slavonija 32-32,50, Trbovlje 325-330, Vevče 112 den.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 78-80, vojna odškodnina 840 den., zastavni listi 20-22, kom. zadolžnice 20-22, Celjska 195-198, Ljublj. kreditna 140 den., Merkantila 95-95, zaklj. 95, Prastrediona 885 den., Kred. zavod 170-180, Strožna 90 den., Trbovlje 315 den., Vevče 112 den., Stavba 55-65, Sešir 104 den.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 781.000, Zivno 737.000, Alpine 384.500, Kranjska industrijska

422.000, Trbovlje 410.500, Hrv. esk. 186.000, Leykam 124.000, Mundus 1.095.000, Slavonija 88.500.

SLAG.

Ljubljana. Les: Kestavf les za tanin, 15 odst. okrogla, od 80 cm naprej klan, fco vag. a. p., neobeljena, 21 d., obeljena 23. d. Brzojavni drogovci, borovi, zdravi, obeljeni, stegnjeni, ravni (z dopustom male enostranske krivine), ravno odžagani, dolž. 6 1/2 m., najmanjši obseg: v vrhu 88 cm in 2 m od tal 63 cm, računajoč 800 kg na 1 m³ 40 den., in računajoč 700 kg na 1 m³ 42 den., in dolž. 8 1/2 m., najmanjši obseg: v vrhu 40 cm in 2 m od tal 56 cm, računajoč 800 kg na 1 m³ 63 den., in računajoč 700 kg na 1 m³ 66 den. za komad, fco vag. meja. Madrieri (smreka, jelka) 75x230 mm, III. in IV., fco meja 1 vag. 420-420, zaklj. 420. Hrastovi železniški pragovi: 2,60 m 24x14 59,60-59,60, zaklj. 59,60, 2,45 m do 2,50 m 22x12 48,50-48,50, zaklj. 48,50, 2,30 m 22x12 48,50-48,50, zaklj. 34,50, skupno 3 vag., fco vag. meja.

Zito in poljski pridelki: pšenica, 75/76, fco vag. nakl. postaja 295 (blago); koruza umetno sušena, fco vag. nakl. post. 155 (bl.); koruza nova, času primerno suha, fco vag. nakl. post. 140 (bl.); koruza nova, času primerno suha, za januar, fco vag. nakl. post. 150 (bl.); ajda prekmurska, fco vag. nakl. post. 835 (bl.); rž. 71/72, 2%, fco vag. nakl. post. 225 (bl.); ječmen krmilni, 62/63, fco vag. nakladalna post. 170 (bl.); ječmen krmilni, 63/64, fco vag. nakl. post. 180 (bl.); ječmen letni, 65/66, fco vag. nakl. post. 192,50; oves, fco vag. nakl. post. 160 (bl.); otrobi drobnj, fco vag. nakl. post. 125 (bl.); fižol beli, 3-4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.); fižol rmeni, 3-4%, fco vag. nakl. post. 175 (bl.).

Eksekutivna prodaja: Smrekovi in jelovi hlodi od 25 cm srednjega premera naprej, od 4 m dolž. naprej. Plačilo proti duplikatu tovarnega lista in računa. Cena fco vag. naklad. post. Gradac, Dolenjsko, ca. 900 m³ 175-175, zaklj. 175.

Sport

Izredna glavna skupščina JZSS. Sklicujemo izredno glavno skupščino JZSS na dan 20. t. m. ob 8 zvečer v damski sobi kavarnas Emona. Dnevni red: Izprememba pravil. Pravico glasovanja ima vsak klub, ki je član Zveze in ki je vplačal zvezi vse svoje obveznosti. Vsak klub ima en glas. — Odbor.

Vsi klubi se pozivajo, da sestavijo program zimskosportnih prireditev ter ga vpošljejo zvezi najkasneje do 23. t. m., ker bo izšla zveza vse programe za svo sezono na skupnem prospektu. Kdor ne bo pravočasno javil, se ga ne bo moglo vpoštevati. — JZSS.

Poziv na smučarski tečaj v Kranjski gori. Jugoslovanska zimskosportna zveza bo priredila za začetnike in za one, ki se žele v smučanju še izpopolniti, desetdnevni smučski tečaj v Kranjski gori. Tečaj bo prišel dne 26. decembra in bo trajal do 4. januarja. Tečaj bodo vodili najboljši zvezni smučarji, člani zveznega nastavnškega zbora, tako da že ti smučarji jamajo za uspeh in za popolno teoretsko in praktično izvežbenje smučarjev. V tečaj se lahko prijavi vsakdo, vendar pa bo mogla zveza radi stroškov izvršiti tečaj samo v tem slučaju, ako bo zadostno prijav. Vsi oni, ki se žele udeležiti tečaja, naj se takoj prijavijo na Jugoslovansko zimskosportno zvezo v Ljubljani ter vpošljejo zvezi s prijavo 100 Din kot pristopnino za tečaj. Ako se tečaj ne bo vršil, se ta denar vrne. Zveza skrbi tudi stanovanje v Kranjski gori onim, ki to žale, sicer se pa vsakdo sam lahko prijavi na hotel Slavec, Kranjska gora. Penzion v Kranjski gori znaša dnevno ca. 60 do 80 Din za osebo. Tisti, katerim ne bi konveniral dan začetka tečaja, pridejo lahko kak dan kasneje, ter se jim bo nudila prihrila, da kljub temu končajo tečaj. Vse ostale informacije daje zveza.

Smučski tečaj za šolsko mladino v Ljubljani. Jugoslovanska zimskosportna zveza priredi v dneh od 28. decembra 1926 dalje brezplačni smučski tečaj za šolsko mladino. Tečaj se bo vršil pod Tivolijem ter se bo dan naznanil na sestanku, ki se bo vršil pred prazniki v Ljubljani. Tečaj bodo vodili zvezni nastavniki in strogi disciplini in skrbno primerno starosti otrok. JZSS pozivlja starše, da pošlje svoje otroke v ta tečaj ter v čim večji meri nudijo otrokom prepotrebne kretanja v zimski prosti naravi, da si okrepijo pod toplim zimskim solncem in z zdravimi in veselim gibi svoja telesa. V smučanju boste dali svojim otrokom največ koristi in največ pristnega in zdravega veselja. Prijave sprejema zveza najkasneje do 22. t. m. Dan začetnega predavanja in prvega sestanka se bo pravočasno objavil.

ZIMSKI SPORT SE PRICENJA.

Ob Miklavževem so se pobelile naše lepe planine vse do najvišjih vršičev. Takšno je bilo Miklavžovo darilo našim smučarjem. Kamniške planine so dobile okoli 70 cm debelo snežno odejo, ki je nudila pretekli teden smučarjem skrajno dober teren. Tako na Kravcu, kakor tudi na Veliki planini je bil izboren prsič. Pridni smučarji so po-

hitiši še takoj po Miklavževem, da sprejmejo vsi srečni to lepo darilo. Zadnje dni preteklega tedna je bil obisk vlasti na Veliki planini zelo živahen. Tiha dolinica je kar oživila. Zal je, da je Koča na Veliki planini komaj prevzela Mevilne goste čes noč pod svojo skromno, a zelo gostoljubno streho. Izredno lepo vreme, ki vlada zadnje dni v naših planinah, pa ni naklonjeno sneženi odeji, ki kar vidoma kopni. Vetr odnasa smeg za smučarji. Skale, peči in črti že lezejo zopet na dan, da vidijo prijazno in vedro nebo. Danes je še okoli 40 cm pršila na Veliki planini. Dohod na Veliko planino je lahek. Tudi železniška uprava je napravila za nedeljo zopet veselo tako smučarjem kakor tudi turistom, ker je zopet uvedla že odpravljeni večerni nedeljski turistiški vlak iz Kamnika. Ta vlak je prisopihal v nedeljo zvečer v Ljubljano nabito poln izletnikov, ki so zbežali deloma že v soboto iz Ljubljane pred gosti in dušljivo ljubljansko meglo. Kakor nam sporočajo, je zadnje dni tudi v Triglavskem pogorju zelo lepo in solčno vreme. Tekom nedelje so bil že najbližji hribi ljubljanske okolice kakor Šmarna gora in Sv. Katarina od enajstih dopoldne vsi v toplem solncu. Mnogo planincev se je v nedeljo povzpelo na te solčne hribočke, kjer so se solnili in zadovoljni uživali prekrasen razgled po lepem božjem svetu. Le ljubljansko polje z Ljubljano vred je bilo skrito v gosti umazani neprodilni kopreni ljubljanske megle.

FIFA.

V Parizu je zborovala. Najprvo so dali Ameriki ukor, ker prevzema igravce. Torej ni posebnega. Kazen so zahtevali srednjeevropske zveze in tudi Irska. Pa ni nič izdalo. Glede praskih sklepov o evropskem pokalu, o katerih smo že poročali, je Fifa sklenila: »Samo Fifa sme razpisovati mednarodne tekme, zato ne more dovoliti bojev za pokal. A njen tajnik Hirschmann je pooblaščen, da vpraša pri posameznih zvezah, če je razpis mednarodnih prvenstev dober ali ne.« Za izvedbo takih tekem so izvolili odbor, ki se bo prvič sestel na koncu januarja ali v začetku februarja prihodnjega leta. O srednjeevropskem pokalu niso nič sklepali, to vprašanje bodo razmotirali na prihodnjem kongresu v Helsinkih (Helsingfors). Sprejeli so Kubo in Chile. V mednarodni olimpijski odbor so poslali predsednika Rimeta.

PELTZER IN WIDE IN NURMI.

Pisali smo že, da hoče Nurmi popraviti svoj berlinski poraz. Sedaj piše sam o tem v božični številki vodilnega finskega sportnega lista »Suomen Urheilulehti«. Ze uvod je značilen: »Nikakor ne mislim, da bi se s temi vrsticami zagovarjal pred javnostjo zaradi porazov v Berlinu, temveč izpolnjujem samo željo urednika tega časopisa. Zame je pač vseeno, kako misli javnost o mojem porazu.« Nato pripoveduje, kako je spoznal veliki Peltzerjev tekaški talent. Sel je v Berlin, ker je hotel držati besedo, čeprav je čutil, da ne bo zmagal. Preved je bil stireniran, v Berlinu si je pa še želede pokvaril. Hitro je hušal. Nato opisuje oni znani tek in pravi, da je pri teku na 1500 m najtežja točka tek med 1000 in 1200 metri. Za tekača na dolge razdalje je 1500 m spodnja meja, za 800 metrske tekače pa zgornja; primerja obe vrsti in pravi, da so se tekači na dolge razdalje večkrat približali 1500 met. rekordur kot pa druga vrsta. In vendar, če prideta najboljša dva iz obeh vrst skupaj, zmaga zmager 800 meterski tekač. Tekalca na dolge razdalje more pri teku na 1500 m rešiti le izredna hitrost v začetku teka, začetni tempo je zanj najtežji. Če sta oba v najboljši formi, bosta teka prih 400 m v ca. 57 sek., 800 m v 1:58, 1000 m v 2:29!! (svet. rekord je 2:26,8). »Do sem je tek zame napornejši, odlej pa lažji, ker sem vztrajnejši. Pri 1200 m sva oba razmeroma enako trudna, zadnjih 800 m odloči vztrajnost. Končnega spurta ni, razen če tako označimo pospešeno dolžino koraka v zadnjem delu teka.

Nadalje pripoveduje Nurmi, da bo zboljšal Peltzerjev rekord 3:51 še pred prihodnjim julijem in kmalu tudi Widejev rekord na 2 milj 9:01,8. »Ko sem bil v Berlinu premagan, me to ni nič potlačilo; vplivalo je name prav tako kakor porazi pri izbirnih tekmah za olimpiado 1924. Kakor sem bil takrat hvaležen Ritoli, tako sem za Berlin večno hvaležen Wideju in Peltzerju.« Nurmi malo govori; a če kaj reče, to tudi drži. Živahna obeta biti pomlad predolimpijskega leta 1927!

MEDNARODNE SMUSKE TEKME.

Priredila jih bo italijanska smučska zveza v dneh od 3. do 6. februarja 1927 v Cortina d'Ampezzo, Dolomiti. Letos sem bil tam in je to ozemlje res kar najidealnejše tekmovališče. Tekme se začnejo 3. februarja, s trajnostnim tekom na 50 km, 5. februarja bo tek na 18 km; 6. februarja s skokom spojeni tek na novo zgrajeni veliki skakalnici. Ze sedaj je skakalnica pripravna za skoke 60 m; ploskev spodaj, ko preletimo dol, je nagnjena 36°. Zaletni stolp ima višino 29 m. Doslej so udeležbo prijavile Švica, Češkoslovaška, Nemčija; Francija je rekla, da bo skoraj gotovo prišla. Seveda pa pričakuje še drugih prijav. Italijo bo zastopalo okoli 20 smučarjev. Te tekme so nekakšna zadnja

Sir H. Rider Haggard:

66

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec.

Ko sta bila gotova, sta ugasnila baklje in nekoliko časa je vladala popolna tišina. Tedajci so se iz daljave začuli ženski glasovi, ki so peli poročno pesem; za njihov okus je bila nemara jako lepa, vendar je ne bom opisoval. Petje je utihnilo in slišalo se je samo šumenje obleke in tiho šepetanje. Tedaj se je oglasil iz teme moški glas, ki je rekel:

>Ali ste tukaj, izvoljenke nebes?<

In ženski glas, po mojih mislih je bil glas kneginje Otomi, je odgovarjal:

>Tukaj smo.<

>O device anahuaške države, je nadaljeval moški glas iz tmine, »in ti, o Tezkatlipoka, bog med bogovi, poslušajte moje besede. Device! Velika čast vam je bila izkazana, kajti samo nebo vas je izbralo, da vam dodeli ime, dražestnost in kreposti štirih velikih boginj; izbralo vas je, da bivate nekoliko časa ob strani tega boga, vašega stvaritelja in vašega gospodarja, kateremu je dopadlo, da nas je prišel obiskat za kratko dobo, preden se vrne na svoj dom v bivališču solca. Glejte, da se izkažete vredne te časti. Tolažite ga, razveseljajte ga, da pozabi v vaši prijaznosti na svojo slavo in da vzame seboj, kedar se vrne v svoje bivališče, hvaležen spomin in dobro sporočilo o vašem ljudstvu. Le nekoliko časa vam je dano, da bivate v tem življenju ob njegovi strani,

kajti kroljuti njegovega duha že prhutajo ob drogovje mesa kakor ptica, zaprta v kletki, in kmalu se bo otresel vas in nas. Vendar je dovoljeno eni izmed vas, ako jo je volja, da ga spremlja v njegov dom, deležna njegovega poleta v hišo solca. Ampak vam vsem, ako greste z njim ali ako ostanete tukaj, da žalujete za njim vse dni svojega življenja, naročam: ljubite in razveseljajte ga, bodite nežne in ljubeznive z njim, ker drugače vas zadene poguba na tem in onem svetu in slab sloves bo šel v nebesih o vas in nas vseh. Tebe pa, o Tezkatlipoka, prosimo, sprejmi te device, ki nosijo ime in čare tvojih nebeskih družic; v vsem cesarstvu Anahuak ni lepših devic niti iz bolj visokega rodu, in med njimi je sama hči našega cesarja. Res da niso popolne, kajti popolnost je poznana samo tebi v nebeskih cesarstvih; te device so le senca in simbol nebeskih boginj, tvojih pravih žena, in tukaj na zemlji ni popolnih žensk. Na žalost nimamo boljših, da bi ti jih ponudili, vendar upamo, da boš tedaj, ko ti bo prišlo, da odideš od tod, imel dobro mnenje o ženskah naše dežele in jih z višav blagoslovil, ker bo prijazen tvoj spomin na nje, ki so se imenovalle tvoje žene na zemlji.<

Glas je utihnil, nato pa se je oglasil iznova:

>Ženske, v vaših božanstvenih imenih boginj Moči, Milo, Atla in Klihto in v imenu vseh bogov vas poročam s stvariteljem Tezkatlipoka, da živite z njim za časa njegovega bivanja na zemlji. Med nami biva joči bog jemlje v zakon vas, katere je sam ustvaril, da bi bil simbol popoln. Da pa vaša radost ne bo prevelika — pogledajte sedaj tisto, kar bo.<

Ko je glas izgovoril te besede, so na daljnem koncu sobane zagorele baklje in razkrole grozovit

prizor. Tam je na žrtveniku ležalo telo nekega človeka — ali je bilo telo živega človeka ali iz voska narejeno, ne vem še danes; mislim pa, da je moral biti iz voska, ker se mu je koža belo svetila kot meni — razen če je bilo telo pobarvano. Pet duhovnov ga je držalo za ude in glavo, šesti pa je stal nad njim, držeč v rokah nož iz obsidiana. Zavihtel ga je visoko v zrak, ko pa se je zablskal, so baklje ugasnile. Nato se je slišal zamolkli odjek udarca in stokajoči glasovi; zavlada je zopet tišina, dokler niso neveste iznova zapele poročno pesem, čudno, divje prijetno pesem, ki me pa ni malo ni mogla ganiti z ozirom na to, kar sem bil videl in slišal.

V temi so prepevale celo še bolj glasno, kar se je na koncu sobane naenkrat zasvetila ena sama baklja, nato še druga in tretja, dasi nisem videl, kdo jih je vžgal, in vsa sobana je bila kakor en plamen luči. Oltar, žrtva, duhovniki, vse je izginilo in v sobani ni bilo drugega kot jaz in moje štiri neveste. Vse so bile visoke, ljubke ženske in vsaka je na čelu imela znamenje ene izmed štirih boginj, ampak Otomi je bila najbolj krasna in dražestna in je bila v resnici prava boginja. Druga za drugo so prihajale k meni, smehljajoč in vzdihujoč, poklekale pred menoj in dejale:

>Izvoljena sem bila, da sem ti za nekoliko časa žena, o Tezkatlipoka, in srečna sem device. Naj bogovi dodelijo, da bi bila dopadljiva tvojim očem, da bi me ljubil tako, kakor te jaz častim.<

Po teh besedah se je vsaka zopet umaknila iz slihe daljave in prišla je naslednja.

Naj zadnja je prišla Otomi. Pokleknila je in izpregovorila omenjene besede, nato pa je pristavila s tihim glasom:

Priloga: J. O. Curwood, Kazan, voliš pes. Kanadski roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About. Kralj gora 18 Din, vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez. 40 Din. — 22. zv. Otroka kapitana Granja. Popolnavanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez. 58 Din.

priprava za olimpiado v St. Moritzu. Ne bi bilo slabo, če bi si jih ogledali tudi naši smučarji.

DIENER SE VRACA.

Huda je bila; Gorman, Hansen, Maloney, v kratkem času tako hudi trije boji, to je res veliko. Tex Rickard namerava po povratku Dienerja v Ameriko prirediti revanšno tekmo med njim in Paolinom. Paolino ne sme bojovati nobenega boja razen tistega, ki ga Tex Rickard določi.

Pregled vremena od 8. do 13. decembra 1926.

(Podatki datirajo od 8. ure dotičnega dne.)

8. Plasti vis. barometra se valijo v obliki jezika po naši državi (smer SE), dvigujejo naglo barometer tudi v okrožjih sredozem. niz. tlaka, katerega ostanek eksistira hipno le še v okrožjih Napola (753). Vetrovi v vzhodni SHS popuščajo, bora še traja radi prevelikih zrakotlačnih razlik med Jadranom in SHS (Zagreb 770, Split 761.8). V Primorju in SE SHS je deževalo (Split 84.0), snežilo pa v NE SHS. Toplota je padla v državi povprečno za 6°.

9. Čvrsti tlak zaseda vso Evropo (Pariz 781) s hladnim, mirnim, meglovitim ali oblačnim vremenom. Nizkega tlaka v juž. Evropi ni več in bora se radi tega bolj in bolj ustavlja (Zagreb 771.9, Split 767.4, Messina 765.1). Niz. tlak nad Sev. ledenim morjem je omejen na ondolna okrožja (Seydisfjörður 736). V SHS je meglovito v Sloveniji in zah. Hrvatski, v Primorju delno oblačno, na vzhodu oblačno-deževno. Toplota nazadovala na severu malo, na jugu znatno.

10. Visok barometer v Evropi vztraja, v vremenu ni sprememb. Na Baltik prehaja iz Sev. ledenega morja topli val s širokim deževnim pasom. Bora v Primorju je zmerna. V vzhodni SHS pada sneg, v Sloveniji je sinoči tu in tam neznatno dežilo. Toplota je nazadovala povprečno za 1° C.

11. Središče visokega tlaka je v zahodni Evropi (Bruxelles 781). Široki severni deževni pas se pomiče proti jugu. Neznatno je deževalo v vzhodni SHS, na Madjarskem in Nemčiji. Toplota raste v sred. in sev. vzhodni Evropi, drugod nazaduje.

12. Vis. tlak še obvlada pretežni del Evrope; nizki iz Sev. ledenega morja pa polni okrožje severne, deloma tudi centralne Rusije. Bora se še pojavlja na gornjem Jadranu; deževalo je malokje, megla je na dnevnem redu posebno v ljubljanskem in zagrebškem okrožju ter v Lombardiji, kjer dosega dnevni višek toplote jedva 0 do 2° C.

13. Povsem zmerni hladni val (vis. tlak) stoji v sred. in zah. Evropi z meglovitim vremenom (Bern 775). Vetrovi so slabi tudi pri nas, meglovito je v ljubljanskem in zagrebškem okrožju, v ostalem delno ali pa popolno vedro. Nizek tlak v Rusiji napreduje k Črnemu morju z živahnimi vetrovi (Kijev 751.6, Leningrad 746.9). Znatnih sprememb v toploti ni (v Ljubljani najnižja -2.2, najvišja -0.8).

Pregled toplote v gorenji dobi:

	-11	-13	-8	-17	-
Spitsbergi	-1	-2	-	0	-5
Leningrad	-18	-2	-	-5	-5
Moskva	1	-3	-	1	0
Stockholm	-	0	1	1	0
Varšava	0	2	-	6	4
Budapest	-1	1	2	7	-2
München	-	6	8	8	7
Berlin	1	5	-	0	-5
Seydisfjörður	6	4	6	4	4
London	4	1	4	5	4
Pariz	9	3	-	2	1
Lyon	-	-	-	4	6
Madrid	8	-	4	0	1
Rim	-	-	-	7	6
Alaccio	15	14	10	12	13
Messina	3	0	-1	-1	4
Sofija	-	9	11	-	0
Bukarest	-4	-9	-	-	6
Odesa	-	-	-	-	-

Mariborčani!

Praktična Božična darila si nabavite le pri

tvrdki FRANJO MAJER

MARIBOR, Glavni trg 9.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 15. decembra 1926.

Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Baro- meter	Toplota v C°	Rel. vлага v %	Veter in brzina v m	Obla- nost 0-10	Vrsta padavin	ob opazovanju	v razm. 2h	Rel. vla- gost v %	Rel. vla- gost v %
Ljubljana (dvorec)	7 764.7	2.4	84	mirno	10	škrop	1.8	6.4	2.3	
	8 764.9	2.8	83	ENE 0.5	10					
	14 764.5	6.0	78	ENE 0.5	8					
	21 766.1	2.4	87	NE 1	8					
Maribor	7 765.6	-4.0	99	NW 1.5	10	dež	megla	7	-4	
Zagreb	7 764.8	2.0	90	mirno	10	megla		5	2	
Belgrad	8 765.2	2.0	83	mirno	6			6	-1	
Sarajevo	7 767.6	-4.0	100	mirno	10	megla		11	-5	
Skopje	7 764.5	11.0	58	NNE 1.5	8			15	10	
Dubrovnik	7 765.1	9.0	94	E 3	10	dež	2.0	12	3	
Split	7 762.3	3.0	-	W 7	10		0.3	4	1	
Praga										

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Dunajska vremenska napoved za četrtek, dne 16. decembra: Vlažno; zračni tokovi iz severozapada; zopet oblačno, v nižinah temperatura nad ničlo.

Povpr. barometer nižji kot včeraj za 1.1 mm.

Poslano

Z ozirom na »Poslano« v Vašem cenjenem listu z dne 15. decembra od »Standard Oil Comp. of Jugoslavija« radi neke časopisne notice, izjavljam, da ne morem na to odgovoriti, ker te notice nisem čital in tudi nisem bil od nobene strani opozorjen.

Ker navaja »Standard Oil Comp.« mojo pravdo radi neke terjatve napram meni, izjavljam, da imam istotako jaz napram njej svojo protiterjatve ter bo o tem odločilo itak sodišče. Dalje spravlja družba že v drugič v javnost, da so mi odvzeli zastopstvo. Bodi zato resnici na ljubo povedano, da sem imel jaz od leta 1919 zvezo direktno s podružnico »Standard Oil Comp. of Newyork« v Belgradu, katere zveza se je pa v letu 1923 ali 1924 prekinila radi prenehanja poslovanja te podružnice in radi afilacije iste z »SHS Amerikansko Petrolejsko d. d.« v Zagrebu. Slednji je pripadala kot delokrog dela Slovenija in je imelo to društvo tu svojega zastopnika že od preje. Po preteku par mesecev mi je izročila sicer nova družba ponovno svoj zastopstvo za Slovenijo, vendar samo za olje. Po preteku nekaj mesecev se je ta zveza že prekinila radi večnih intrig in ker ni radi dveh zastopnikov konvernilo niti družbi, še manj pa meni.

Ce se pa čuti po kakem časopisu družba užaljena, naj to uredi z dotičnim listom.

Ljubljana, 15. decembra 1926.

A. Lampret, Ljubljana.

Klavir dobro ohranjen, ceno prodam. - Naslov pove uprava lista pod št. 8642.

Oglas.

Komanda 8. žandarmerijskega polka potrebuje 100.000 pol koncept-papirja, 11 kg težine, 8000 pol boljše ovojne papirja, 4000 pol boljše pivnaka, 100 škatel boljše pečalnega voska, 12 litrov črnega črnila in 20 komadov bilježnih koledarjev. — Oni, kateri žele te predmete dobaviti, naj predložijo svoje ponudbe najkasneje do 22. decembra do 10. ure dopoldne blaginiku tega polka. Dobava se poveri najnižjemu ponudniku, ko dospe odobrenje od komande žandarmerije iz Beograda.

E. broj 14.439 komande 8. žandarm. puka.

Naznanilo.

Podpisani v ljudo naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem s 15. decembrom prevzel izvrševanje SLAŠČICARSKO OBRTI od g. ALOJZIJA DEZMANA v Ljubljani — Gosposka ulica št. 4. Obrt bom vodil sam osebno ter izdeloval vsa v to stroko spadajoča dela, da bom zamogel postreči s prvovrstnimi izdelki in popolno zadovoljstvo svojih odjemalcev.

V dokaz svoje sposobnosti in kvalifikacije naj služi dejstvo, da sem bil več let vodja te stroke v hotelu »Union« v Ljubljani, kjer se je občinstvo lahko prepričalo o mojih zmožnostih.

Priporočujoč se, beležim z odlič. spoštovanjem

Alojzij Galle

Ljubljana, Gosposka ul. 4.

ABSOLVENTINJA

mešč. šole ISČE službe. Event. gre tudi kot učenka v veletrgovino. Ponudbe na upravo lista pod št. 8570.

VRTNAR

majša moč, oženjen brez otrok, išče primer. službe tudi na deželi. Ponudbe na upravo lista v Mariboru. 8623

LEP POSTRANSKI

zaslužek

se nudi resnim in poštenim drž. vpokojencem in tudi drugim s prodajo domačih državnih srečk na obroke. Reflektanti za tako zastopstvo naj pošljejo pismene ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. »Domač ljubljanski zavod«. 8606

PRODAJALKA

mešane stroke, želi premeniti službo v mestu ali na deželi; ponudbe upravo lista pod št. »Marljivost« 8630.

Boljšemu GOSPODU

oddam lepo, nemebl. SOBO. Ponudbe upravi lista pod »Soliden« 8608.

JUGOSLOVAN

navijalni in raztezalni mojster (Fleyer- und Streckmeister) v predilnici, išče mesto v Jugoslaviji. Zaposlen je nad 18 let v Českoslovaški. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8007.

PRODAJALKA

Iščem službo v trgov. v mešanem blagom. Naslov v upravi pod št. 8631.

Kuharica

srednjih let, pridna in poštena, išče službe v župnišču. - Naslov pove uprava lista pod št. 8609.

Vajence

strgarske in stavbno ključavničarske takoj sprejme železo tovarna v Ljubljani. - Naslov pri oglas. oddelku lista pod št. 8601.

Drožerijskega pomočnika

izurjenega, zanesljivega, z dobrimi referencami, po možnosti z znanjem francoskega in nemškega jezika, IŠČEMO. Plača dobra pod najboljšimi pogoji. Vstopi lahko takoj. - Angleška drožerija Vuka KARACIČA 14, Beograd.

Zastopnike in zastopnice

išče zavarovalna družba za Ljubljano pod ugodnimi pogoji. Pripravno za vsakogar. - Ponudbe pod »ZAVAROVALNICA« št. 8517 na upravo lista.

Dame in gospodje

za obisk privatnih strank v Ljubljani in okolici se sprejmejo pod ugodnimi pogoji. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Postranski zaslužek« št. 8518.

ZELO POCENI prodam popoln. novo črno obleko in suknjo. Naslov pove uprava lista pod št. 8589.

Stavbno podjetje
ACCETTO & drugovi
družba z o. z.
Maribor, Franciškan. ul.

Pozor čevljarji!

Gornje dele vseh vrst čevljev dobite dobro in solidno izvršene po najnižjih cenah pri I. Marchiotti, trgovina z usnjem, Ljubljana, Sv. Petra cesta 30. 4845

AUTOMOBILE

vsakovrstne, in motorna kolesa, popravila najbolje, najhitreje in najceneje: **FLORJANČIČ**, Karlovska cesta 22. 6432

Kupujem staro zlato in srebro

kakor tudi denar, po najvišjih dnevnih cenah. — Trgovka **Almoslehner**, Celje, Prešernova ul. 1.

Mlekarna

novi zidana, z najmodernejšimi stroji urejena, v prav dobrem teku, v najugodnejšem kraju, v bliž. Zagreba, kjer se more dnevno 3000 litrov mleka dobiti, je iz proste roke naprodaj. - Naslov pove uprava lista pod št. 8611.

Kupi se vsaka količina smrekovega in jelovega brusnega lesa

proti takojšnjemu plačilu. - Cenj. ponudbe z navedbo cene, količine in časa dobave na upravo »Slovenca« pod št. »Brsni les« št. 8600.

ZIMSKA JABOLKA

od 30 kg naprej, franko Loče, brutto za netto, kg 2.50 Din, razpošilja D. RIBIZEL, Sv. Jernej, pošta Loče. 8434

TRTE! Vse ameriške kanske podlage, ključni in korenjaki, izvorne Telekijeve selekcije, cepiči na Berlandieri. »Prvi Jugoslovanski Loznjaci, Daruvar, Hrv. Zahtevajte cenik! 8617

MIKROSKOP

rabljen, a dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe na upravo lista pod št. 8643.

Razpisujemo dobavo 50 komadov

kalijevih patron

št. 2, model 1912, za Drägerjeve jamske rešilne aparate. — Ponudbe je vložiti do 28. dec. t. l. - Direkcija držav. rudnika Zabukovca, p. Griže, dne 13. decembra 1926.

Na podlagi zakona o drž. računovodstvu razpisujemo dobavo 120 m²

jamskega lesa.

Ustmena razprava bo dne 28. t. m. Več pri podpisani. — Direkcija držav. rudnika Zabukovca, pošta Griže, dne 13. dec. t. l.

Inserati v »Slovencu« imajo vedno uspeh!

Zdravila za živino:

lastne preizkušene specialitete, izdelane po navodilih nadživno-zdravnika Sadnikarja dobite samo v lekarni na Vrhniki. Posebno priporočamo: Sadnikarjev protikataralni prah za konje zoper prehlajenje na sopilih, izcejanje žlema in gnoja iz nosnice, otežkočeno dihanje in kašelj, škatlja 20 Din. Bosulin svečice zoper srmanično vnetje ter jalovost krav in telic, to je onih krav, ki se gonijo, a ne obrejtjo. Škatlja z 12 svečicami 30 Din. Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev, zoper boleznin prebavil in zaprtje, pravočasno uporabljen zabrani izbruh rdečice, en zavoj 12 Din, 10 zavojev 100 Din. Konjski evet (fluid) zoper negibnost udov in revmatizem vseh domačih živali, stel. 15 Din. Hesalin uniči takoj vse bolhe in uši pri vsaki živali, tuba 8 Din. Kapljice za prašiče, dvigajo slast do jedi in urejujejo prebavo, stekl. 8 Din. Vsakemu zdravilu je pridejano natančno živnozdravniško navodilo! — V zalogi so tudi vsa druga zdravila!

Lekarna HOČEVAR Vrhnika 23
(Dobe se tudi v lekarni pri Sv. Roku v Šiški).

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni poklical k Sebi našo ljubljeno soprogo, mamico, sestro in teto, gospo

ROZALIJO PRIMOŽIČ

soprogo okr. gozdarja

prevideno s sv. zakramenti, po daljši bolezni, v torek 14. t. m.

Pogreb nepozabne bo v četrtek dne 16. decembra ob pol 4 popoldne na domače pokopališče. — Pokojnico priporočamo v pobožni molitvi.

Škofja Loka, dne 15. decembra 1926.

Franc Primožič, soprog, okrajni gozdar. Metka in Maks, otroka.

OPEKARNA MENGEŠ, Milan Jencič in drugi v Mengšu, naznanja tužno vest, da je njen dolgoletni, marljiv in zvesti knjigovodja in žandarmerijski narednik v p., gospod

FRANC PAJNTER

dne 14. t. m. po dolgi bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb se bo vršil v četrtek dne 16. t. m. ob 15. (3) uri popoldne iz mrtvašnice javne bolnice v Ljubljani k Sv. Križu. Blaga pokojnika ohranimo v najboljšem spominu.

Mengeš, dne 15. decembra 1926.

Zahvala.

Vsem, ki so povodom smrti naše dobre, 84 let stare matere, gospe

Anatolije Gorišek

izkazali kakršnokoli ljubav, bodi tem potom izrečena naša najsrčnejša zahvala.

Stična, dne 15. decembra 1926.

ZALUJOČI SINOVI.

Iščejo se delničarji

za veliko industrijsko podjetje za odkup iz angleških rok. Podjetje s 5.000.000 Din akcijskega kapitala je popolnoma brez dolga. Najmanjši delež bi bil 50.000 Din. Kakor hitro bomo imeli primerno število interesentov, bomo sklicali ustanovni občni zbor. — Pojasnila in ponudbe pod »Konzerva« št. 8571 na upravo lista.

SALAMA

prve vrste
novo blago, popolno zrela
dobiva se povsod

Prva hrvaška tvornica salama, sušena mesa i masti

M. Gavrilovića sinovi d. d.

Patrinja

Glavno zastopstvo za Slovenijo:
H. Bunc in drug, Ljubljana - Celje
in Franc Kalner, Maribor.

Velika razprodaja

galanterijskega in modnega blaga po globoko reduciranih cenah. Lepa Božična in Novoletna darila

Igo Baloh

Maribor, Gosposka ulica št. 15

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, šivalnih strojev, otroških vozičkov, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravilo, emaliranje in ponikanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco. »TRIBUNA« - F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska 4